

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní studia – diplomacie

**Role mezinárodních nevládních v Kimberleyském procesu:
případová studie Zimbabwe**

(bakalářská práce)

Vypracovala: Michaela Krempaská

Vedoucí práce: Ing. PhDr. Radka Havlová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, Ing. PhDr. Radka Havlové, Ph.D., za její pomoc, odborné rady a připomínky, které mi během psaní mé práce poskytla.

Obsah

Seznam tabulek, grafů, map a obrázků	5
Seznam použitých zkratk.....	6
Úvod.....	7
1. Teoreticko-metodologická část	9
1. 1 Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích	10
1.2 Mezinárodní nevládní organizace a jejich postavení v mezinárodních vztazích	13
2. Kampaně proti krvavým diamantům.....	16
2.1 Prvotní aktivity v nastolování kampaně proti krvavým diamantům	16
2.2 Vznik a vývoj Kimberleyského systému certifikace	20
2.3 Kimberleyský systém certifikace	24
3. Krvavé diamanty v Zimbabwe	26
3.1 Diamantové doly v Marange a porušování lidských práv	28
3.2 Reakce Kimberleyského procesu na krvavé diamanty v Marange	31
4. Kritika Kimberleyského procesu.....	34
4.1 Zimbabwe a efektivita Kimberleyského procesu	37
Závěr.....	40
Seznam použité literatury.....	42

Seznam tabulek, grafů, map a obrázků

Mapa 1 – Mapa znázorňující obchod s krvavými diamanty Africe.....	20
Mapa 2 – Oficiální členské země KP a uchazeči o členství v KP.....	23
Mapa 3 – Mapa Zimbabwe se zeleně vyznačenou oblastí Chiadzwa.....	28

Seznam použitých zkratk

ACR	African Consolidated Resources
ECOSOC	Economic and Social Council (Hospodářská a sociální rada OSN)
ECOWAS	Economic Community Of West African States (Hospodářské společenství západoafrických států)
CNN	Cable News Network (kabelový zpravodajský kanál)
JAR	Jihoafrická republika
KP	Kimberley process (Kimberlejský proces)
MDC	Movement for Democratic Change (Hnutí za demokratickou změnu)
MPLA	Movimento Popular de Libertação de Angola (Lidové hnutí za osvobození Angoly)
OAU	Organisation of African Unity (Organizace africké jednoty)
OSN	Organizace spojených národů
PAC	Partnership Africa Canada
RAID	Rights and Accountability in Development
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
RUF	Revolutionary United Front (Jednotná revoluční fronta)
UNITA	União Nacional para a Independência Total de Angola (Národní svaz za úplnou nezávislost Angoly)
ZANU	Zimbabwe African National Union (Zimbabwská africká národní unie)
ZANU-PF	Zimbabwe African Union-Patriotic Front (Zimbabwská africká národní unie-Vlastenecká fronta)
ZAPU	Zimbabwe African People's Union (Zimbabwská africká lidová strana)
ZMDC	Zimbabwe Mining Development Corporati

Úvod

Pro mnohé je to symbol bohatství, krásy a dokonalosti. Pro jiné je to naopak symbol utrpení, krutosti a bolesti. Řeč je o diamantech – nejtvrdějších přírodních nerostech vůbec. Již celá staletí jsou jimi lidé fascinováni, v posledních několika desítkách let se však staly nástroji povstaleckých skupin především v subsaharské Africe, ale i jiných částech světa (např. v Jižní Americe). Z jejich prodeje financují povstalecké skupiny krvavé konflikty a terorizují, mrzačí a vraždí místní obyvatelstvo. Diamanty jsou často charakterizovány tzv. čtyřmi C – carat (váha diamantu), clarity (čistota), color (barva) a cut (brus). V poslední době se však k těmto čtyřem C začíná přidávat i páté C – conflict (neboli konflikt) – diamanty v minulosti, ale i v současnosti stály a stojí za mnohými konflikty, často velmi brutálními a krvavými. Tím se vysvětluje i přívlastek „krvavé“, které si tyto diamanty, ač ne vlastní vinou, vysloužily.

V roce 1998 začaly na problematiku krvavých diamantů upozorňovat mezinárodní nevládní organizace. Zanedlouho se staly právoplatnými partnery jednotlivých států i diamantového průmyslu a sehrály nepostradatelnou roli během jednotlivých vyjednávání, která vedla ke vzniku Kimberleyského systému certifikace.

Cílem mé bakalářské práce je popsat roli mezinárodních nevládních organizací v Kimberleyském procesu (jakým způsobem přispěly k přijetí Kimberleyského systému certifikace a do jaké míry ovlivnily jeho fungování) a popsat a zhodnotit situaci po objevení diamantových polí v oblasti Chiadzwa v Zimbabwe a následnou reakci Kimberleyského procesu na „krvavé diamanty“ v Zimbabwe. V práci se dále věnuji kritice Kimberleyského procesu ze strany mezinárodních nevládních organizací, které po jeho přijetí začaly upozorňovat na jeho slabé stránky a vydáváním nezávislých reportů nepřímo vyvíjely tlak na změny v Kimberleyském procesu. Kritiku Kimberleyského procesu jsem ve své bakalářské práci pojala nejprve obecně – zmiňuji zde některé reporty týkající se různých zemí, u kterých se podle mezinárodních nevládních organizací projevila neefektivnost Kimberleyského procesu včetně nedostatečných kontrolních mechanismů a netransparentnosti celého systému. V další podkapitole se krátce věnuji i efektivitě Kimberleyského procesu v souvislosti se situací v Zimbabwe. Tuto zemi jsem si vybrala z toho důvodu, že diamanty tam byly a stále jsou závažným problémem (ráda bych zde podotkla, že Zimbabwe nepovažuji za jedinou reprezentativní zemi pro nastínění problematiky krvavých diamantů, z důvodu omezeného rozsahu bakalářské práce jsem se však rozhodla zaměřit zejména na tuto zemi namísto několika států).

V první kapitole mé bakalářské práce je pro lepší pochopení celé problematiky vysvětlen pojem „krvavé diamanty“, je zde popsáno řešení konfliktů v mezinárodních vztazích, historie mezinárodních nevládních organizací a jejich postavení v mezinárodních vztazích (zabývám se zde i silnými a slabými stránkami mezinárodních nevládních organizací při řešení konfliktů). Druhá kapitola se věnuje nastolování kampaně proti krvavým diamantům, zejména aktivitám, které mezinárodní nevládní organizace před vznikem Kimberleyského procesu vyvíjely. Další podkapitola se věnuje samotnému Kimberleyskému systému certifikace, především pak jeho principům a zabírá se prvním vyjednáváním ve městě Kimberley, kterého se účastnily i mezinárodní nevládní organizace. Ve třetí kapitole se zabývám objevením diamantových polí v Marange, kde dodnes dochází k zásadnímu porušování lidských práv armádou a policií. V zemi se aktuálně neodehrává žádný konflikt a nelze ji označit za konfliktní, přesto jsou tamější diamanty potřísněné krví a podle mezinárodních nevládních organizací by měly být označovány jako „krvavé diamanty“. V poslední kapitole se věnuji kritice Kimberleyského procesu, který je dle mnohých odborníků i mezinárodních nevládních organizací neefektivní a potřeboval by být v mnoha oblastech zreformován. V závěru své bakalářské práce hodnotím silné a slabé stránky Kimberleyského procesu a úspěchy i neúspěchy mezinárodních nevládních organizací v kampani proti krvavým diamantům.

Informace při psaní mé bakalářské práce jsem čerpala převážně z cizojazyčných internetových zdrojů, jelikož dané téma ani jeho dílčí části zatím nebyly v českých publikacích příliš zpracovány. Při zpracovávání teoreticko-metodologické části jsem čerpala především z knižního titulu *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*, jejímž autorem je Šárka Waisová. Informace jsem dále čerpala z oficiálních stránek mezinárodních nevládních organizací, které se danou problematikou zabývají již delší dobu a na dané téma publikovaly řadu reportů, hodnotících zpráv a jiných publikací. Velmi užitečným zdrojem informací při zpracovávání mé bakalářské práce byl i knižní titul *From Blood Diamonds to the Kimberley Process*, kde autorka Franziska Bieri popisuje, jak důležitou roli sehrály mezinárodní nevládní organizace v přijetí Kimberleyského certifikačního systému.

1. Teoreticko-metodologická část

Krvavé diamanty, občas také nazývané jako konfliktní diamanty, jsou nelegálně obchodované diamanty převážně v centrální a západní části Afriky. Zisky z tohoto nelegálního obchodu z velké části financují ozbrojené konflikty a občanské války ve výše zmíněných oblastech a vedou k stále více se prohlubující nestabilitě celého regionu. Organizace spojených národů (dále jen OSN) definuje krvavé diamanty jako diamanty pocházející z oblastí, které nejsou pod kontrolou legitimní a mezinárodně uznávané vlády, ale ozbrojených sil nebo frakcí, které využívají obchod s diamanty k financování vojenských akcí zaměřených proti vládám nebo jsou tyto nelegálně získané finanční prostředky využívány v rozporu s rozhodnutím Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (dále jen RB OSN).¹

Důvod, proč se krvavým diamantům říká „krvavé“ je více než zřejmý. Amnesty International uvádí, že v konfliktech financovaných z krvavých diamantů zemřelo již více než 3,7 milionů lidí a rebelové spolu s jednotlivými válčícími stranami nakoupili ze zisku z tohoto nelegálního obchodu zbraně v hodnotě několika miliard dolarů. Zatímco občanské války v Angole, Demokratické republice Kongo a Sierra Leone už skončily, nelegálnímu obchodu s krvavými diamanty stále není konec.²

Konfliktní diamanty se poprvé dostaly do povědomí široké veřejnosti na začátku devadesátých let, kdy v Sierra Leone vypukla občanská válka, která se vyznačovala nevídanou krutostí. Tato země se stala jedním z nejznámějších symbolů vleklého konfliktu o zdroje, ve kterém krvavé diamanty sehrály významnou roli. Odhaduje se, že v tomto období krvavé diamanty představovaly přibližně 4 % celosvětové produkce diamantů. Dnes krvavé diamanty představují podle oficiálních statistik zhruba 1 % celosvětové produkce diamantů, skutečnost však může být jiná.³

¹ Conflict Diamonds. *Diamondfacts.org* [online]. 2014 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=134&lang=en

² Conflict Diamonds: Did Someone Died for That Diamond . *Amnesty International*. [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.amnestyusa.org/our-work/issues/business-and-human-rights/oil-gas-and-mining-industries/conflict-diamonds>

³ Conflict Diamonds. *Diamondfacts.org* [online]. 2014 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=134&lang=en

1. 1 Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích

Konflikty mezi jednotlivými státy nebo jednotlivými skupinami v rámci jednoho státu nejsou v historii lidstva ani v samotných mezinárodních vztazích novým jevem.⁴ Jejich řešení se však v průběhu historie značně měnilo a ve 21. století získalo zcela jinou podobu, než tomu bylo dříve. Násilí již není chápáno jako nutně nevyhnutelné pro vyřešení konfliktu, právě naopak.⁵ Peter Wallensteen, jeden z odborníků na problematiku konfliktů, definuje řešení konfliktu jako „*sociální situaci, kdy se strany ozbrojeného konfliktu dobrovolně rozhodnou pro mírové soužití nebo řešení základních příčin neslučitelnosti svých zájmů a pro zastavení použití zbraní či násilí.*“⁶

Všechny konflikty, které byly rozpoutány v minulosti či v současnosti, mají své vlastní charakteristické rysy.⁷ Určité rysy však najdeme u všech konfliktů – každý konflikt je rozpoután aktéry, kteří se chovají a jednají tak, aby prosadily své vlastní zájmy, které jsou neslučitelné se zájmy dalších stran nebo skupin daného konfliktu.⁸ Důvodů vedoucích k rozpoutání konfliktů, během kterých jednotlivé strany využívají ofenzivní i defenzivní strategii za účelem dosažení svých vlastních zájmů, je celá řada. Jedním z nejčastějších důvodů vedoucích k rozpoutání konfliktu v Africe je touha ovládnout území bohaté na přírodní zdroje. Po ovládnutí určitého regionu nebo území bohatého na přírodní zdroje, je mohou jednotlivé skupiny zneužívat za účelem dlouhodobého financování konfliktu (nejčastěji se jedná o povstalecké skupiny, které tímto způsobem získávají finanční prostředky pro financování nekončících bojů s jinými skupinami, organizacemi nebo vládou).⁹

Řešení konfliktů je komplexní disciplína, která zahrnuje zkoumání jednání a chování jednotlivých aktérů v daném konfliktu a obsahuje tvorbu krátkodobých i dlouhodobých strategií, které zajišťují dosažení míru mezi aktéry konfliktu, podepsání mírové dohody mezi nimi a udržení nově dosaženého míru. Pokud hovoříme o mírovém řešení konfliktů, máme

⁴ WALLENSTEEN, Peter. *Understanding conflict resolution: war, peace and the global system*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2007, s. 16. ISBN 9781412928595.

⁵ BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches*. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009, s. 184. ISBN 0472050621.

⁶ WALLENSTEEN, Peter. *Understanding conflict resolution: war, peace and the global system*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2007, s. 16. ISBN 9781412928595.

⁷ Blood Diamonds: International Policy Options for Conflict Resolution. *Indian Growth and Development Review* [online]. 2010, č. 1 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/233250743/abstract?accountid=17203>

⁸ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 35. ISBN 80-7178-390-0.

⁹ Blood Diamonds: International Policy Options for Conflict Resolution. *Indian Growth and Development Review* [online]. 2010, č. 1 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/233250743/abstract?accountid=17203>

na myslí řešení konfliktů bez použití násilí, které vede v dlouhodobé perspektivě ke smířlivému a především přijatelnému řešení pro všechny strany.¹⁰

Při řešení konfliktů se uplatňuje celá řada strategií a diplomatických postupů. Tradiční diplomacie působí od nejvýše postavených politických vrstev k nejnižším vrstvám společnosti (tzv. top-down model). Jednoúrovňová diplomacie se vyznačuje tím, že rozhodovací proces probíhá pouze na úrovni nejvýše postavených jedinců ve společnosti. Čím dál častěji se při řešení konfliktů prosazuje mnohoúrovňová diplomacie (tzv. multi-track diplomacy), která je podporována nejen jednotlivými státy, ale i mezinárodními nevládními organizacemi. Tato mnohoúrovňová diplomacie napomáhá zprostředkovávat komunikaci mezi jednotlivými aktéry konfliktu jak shora dolů tak i zdola nahoru a zlepšovat vztahy mezi jednotlivými aktéry konfliktu. V mnohoúrovňové diplomacii je však nutné, aby došlo k všeobecné shodě mezi všemi vrstvami zasažené společnosti, což je někdy značně obtížné. V případě, že se jednotlivé vrstvy nedokážou dohodnout na jednotném konsenzu, je velmi nepravděpodobné, že změny v konfliktu budou mít dlouhodobější trvání.¹¹

V současné době se v mezinárodních vztazích uplatňuje mnoho způsobů, jak lze jednotlivé konflikty řešit. V naprosté většině případů (ať už je zvolena jakákoliv forma způsobu řešení konfliktu) je součástí řešení jednotlivých sporů či konfliktů vyjednávání. Při vyjednávání se uplatňuje řada metod, mezi které se řadí i sociálně-psychologická metoda, která zahrnuje širokou škálu doporučení, kterými by se jednotlivé strany při vyjednávání měly řídit. Mezi tato doporučení patří: rozdělení celistvého problému na menší části, nastolení a řešení nejprve méně složitých otázek, soustředění se na problém (ne na jednotlivé osoby, se kterými vyjednáváme), neužívání výhrůžek a zaměření nejprve na obecnou část (až posléze na detaily). Dodržování těchto zásad by mělo vést k rychlejšímu a efektivnějšímu dosažení vzájemného konsenzu, který by měl zajistit dlouhodobou spokojenost všech protistran v daném konfliktu.¹²

Konflikty lze řešit i s pomocí třetí strany – zprostředkovatele. Pokud se jednotlivé strany v konfliktu nedokážou shodnout na přijatelném řešení nebo dokonce nemají zájem na společném řešení konfliktu, role zprostředkovatele může být skutečně přínosná. V posledních několika desítkách let role zprostředkovatele, jakéhosi mediátora, významně vzrostla a v dnešní době je tzv. „třetí strana“ při řešení konfliktů často přítomná. Strategie

¹⁰ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 23. ISBN 80-7178-390-0.

¹¹ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 32–33. ISBN 80-7178-390-0.

¹² BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches*. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009. s. 30–31. ISBN 0472050621.

zprostředkovatelů jsou různé, jejich společným cílem je však motivovat protistrany k tomu, aby došly bez použití násilí nebo výhrůžek ke smířlivému a přijatelnému řešení. Zprostředkovatelská role může být zrádná, jelikož se ne vždy podaří udržet „zprostředkovaný mír“ mezi oběma stranami konfliktu. Příkladem toho může být konflikt v Sierra Leone, kde jednání mezi vládou a Jednotnou revoluční frontou (dále je RUF) zprostředkovalo v roce 1998 Hospodářské společenství západoafrických států (dále jen ECOWAS). V červenci 1999, osm let od započetí konfliktu, se podařilo za významného přispění tohoto společenství vyjednat mírovou dohodu z Lomé mezi oběma stranami. Ačkoliv se dá tato dohoda považovat za úspěch, mír mezi vládou a RUF neměl příliš dlouhého trvání. Pro úspěšné zprostředkování dlouhotrvajícího míru je proto zapotřebí, aby byly jednotlivé protistrany se zprostředkovaným mírem spokojeny a neměly tak důvod rozpoutávat další spory, které by daný mír narušily.¹³

Kromě vyjednávání a řešení konfliktů s pomocí třetí strany, tedy zprostředkovatele, se dají konflikty řešit také pomocí arbitráže (řešení konfliktů mimosoudní cestou). Všechny tyto způsoby zmíněné výše se využívají zejména při oficiálním řešení konfliktů. Zároveň existují i mezinárodně uznávané organizace, které jsou oficiálními aktéry v mezinárodních vztazích a mohou ovlivňovat jednotlivé konflikty i jejich řešení. Mezi takové organizace se řadí například OSN, která byla primárně založena za účelem udržení mezinárodního míru a bezpečnosti a zajištění mezinárodní spolupráce.¹⁴ K udržení míru se OSN zavazuje činit kroky, které jsou v souladu se zásadami mezinárodního práva i zásadami spravedlnosti, tak aby se efektivně dařilo zabráňovat situacím, které by mohly narušit mezinárodní mír. Charta OSN definuje pravomoce a povinnosti této organizace, přičemž z těchto pravomocí je patrné, že OSN nemá oprávnění zasahovat do vnitřních záležitostí států. Podle kapitoly VII Charty OSN je však tato organizace oprávněna použít donucovací opatření ve vnitřních záležitostech jednotlivých států.¹⁵

Při řešení konfliktů se v současné době využívá čím dál více i tzv. neoficiální diplomacie. Za neoficiální aktéry v mezinárodních vztazích se považují například mezinárodní nevládní organizace, které sehrávají zejména v posledních letech mimořádně důležitou roli při řešení konfliktů. V následující kapitole se těmto nevládním organizacím budu věnovat podrobněji.

¹³ BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches* [online]. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009, s. 184–185. [cit. 2013-11-19].

¹⁴ BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches* [online]. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009, s. 184 [cit. 2013-11-19].

¹⁵ *Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora*. Praha: Informační centrum OSN, 1998, s. 9–11. ISBN 80-238-5263-9.

1.2 Mezinárodní nevládní organizace a jejich postavení v mezinárodních vztazích

Předchůdci dnešních mezinárodních nevládních organizací byly občanské společnosti, které se začaly formovat v 19. století. I po více než jednom století jejich existence však stále panuje neshoda mezi odborníky, kteří se rozcházejí v názorech na jejich definování. Různorodé definice jsou z velké části způsobeny odlišným výkladem právního systému a rozdílným pohledem na postavení nevládních organizací v mezinárodních vztazích. V 60. letech 20. století definovala OSN nevládní organizace jako „*taková uskupení, která nebyla zřízena vládou či mezivládní dohodou.*“ Rezoluce, kterou v roce 1968 vydala Ekonomická a sociální rada OSN (dále jen ECOSOC), přirčila mezinárodním nevládním organizacím možnost využívat všeobecný, konzultativní nebo příležitostný konzultativní status. Jednotlivé statusy se lišily v závislosti na tom, do jaké míry se činnosti mezinárodních nevládních organizací shodovaly s činnostmi ECOSOC. OSN dnes mezinárodní nevládní organizace definuje jako „*neprofítující skupiny občanů založené na dobrovolnosti, které jsou organizované na lokální, národní či mezinárodní úrovni.*“ Podle této definice mohou mezinárodní nevládní organizace zastávat nejrůznější funkce a zajišťovat rozličné činnosti, mezi které například patří humanitární činnost nebo monitorování politiky.¹⁶

Před rokem 1990 nebylo partnerství mezi vládou a mezinárodními nevládními organizacemi obvyklé, v 90. letech však spolupráce mezi nevládními organizacemi a vládami získala na významnosti a dnes celá řada mezinárodních nevládních organizací úzce spolupracuje nejen s vládou, ale i s komerčními společnostmi. V dnešní době hrají mezinárodní nevládní organizace nepostradatelnou roli v mezinárodních vztazích (mezi jejich přednostmi například patří schopnost na základě svých poznatků ze své činnosti upozornit na hrozící nebezpečí nebo riziko dříve než jakékoliv jiné organizace nebo vlády). Zároveň patří mezi nejvýznamnější nestátní aktéry, kteří mohou ovlivňovat mezinárodní politiku. Dříve tyto organizace spíše ovlivňovaly politiku lobbováním za určité zájmy, v dnešní době z nich jsou samostatní aktéři mezinárodních vztahů a státy jim mnohdy samy dobrovolně delegují úkoly. I jednotlivé státy zaznamenaly, že logistiku na lokální úrovni dokážou lépe zabezpečit mezinárodní nevládní organizace, jejich práce je efektivnější a náklady spojené

¹⁶ CABADOVÁ WAISOVÁ, Šárka. *Mezinárodní organizace a režimy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 162–163. ISBN 978-80-7380-109-0.

s jejich činností jsou nižší než náklady, které by za stejných podmínek vynaložily samotné vlády.¹⁷

Jedinečné postavení mezinárodních nevládních organizací při řešení konfliktů plyne z jejich nezávislosti na jakémkoliv politickém, vládním nebo ekonomickém subjektu. Využívají tzv. bottom-up přístup, tedy přístup „odspoda nahoru“, což znamená, že problémy řeší od jejich původních příčin vzniku a neřeší pouze jejich důsledky. Při řešení konfliktů je velice přínosná i flexibilita a efektivita jejich činnosti, která usnadňuje a výrazně napomáhá řešit nastalé konflikty.¹⁸ Mezinárodní nevládní organizace se mimo jiné vyznačují funkcí „watchdog“, tedy funkcí hlídačského psa - sledují a kontrolují chování jednotlivých stran v daném konfliktu a především dohlíží na plnění cílů nebo úkolů, ke kterým se jednotlivé strany v konfliktu zavázaly.¹⁹

Mezinárodní nevládní organizace se významným způsobem podílejí nejen na řešení konfliktů v mezinárodních vztazích, ale i na jejich předcházení a na prevenci jejich vzniku. Jejich nestrannost v oblasti politiky, ale i národních zájmů států přispívá k celkové efektivitě jejich činnosti. Členové mezinárodních nevládních organizací neřídka kdy zasahují přímo v místě konfliktu, tudíž se zpravidla velmi dobře orientují v nastalé situaci. Jejich publikované zprávy a analýzy se tak stávají důvěryhodným zdrojem informací pro další organizace vládního nebo jiného typu. Díky jejich nestrannosti a nesledování mocenských nebo obchodních jsou tyto zprávy a analýzy vnímány jako důvěryhodný zdroj informací i širokou veřejností. Silnou stránkou mezinárodních nevládních organizací je i jejich schopnost jednat rychleji a účinněji než vládní organizace, které se často vyznačují složitým a zdlouhavým schvalovacím a rozhodovacím systémem. Nepostradatelnou roli hrají mezinárodní nevládní organizace i v postkonfliktní rekonstrukci a v pomoci uprchlíkům, kteří usilují o návrat do jejich země.²⁰

Mezinárodní nevládní organizace se však musí také potýkat s celou řadou problémů. Mezinárodněprávní systém vymezuje nástroje, kterých mohou mezinárodní nevládní organizace při řešení konfliktů využít (mezi tyto nástroje však nepatří například užití

¹⁷ CABADOVÁ WAISOVÁ, Šárka. *Mezinárodní organizace a režimy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 164–165. ISBN 978-80-7380-109-0.

¹⁸ STREETEN, Paul. Nongovernmental Organizations and Development. In: *Annals of the American Academy of Political and Social Science* [online]. s. 554. vyd., 1997 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1049574>

¹⁹ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 2. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

²⁰ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 81. ISBN 80-7178-390-0.

donucovacích prostředků).²¹ Kromě toho se mezinárodní nevládní organizace musí potýkat s celou řadou problémů, které jsou spíše praktického rázu. Pomoc, kterou nevládní organizace poskytují v místě konfliktu, může být (a často k tomu také dochází) zneužita místními autoritami k jiným účelům než k jakým jsou primárně určeny. I silné stránky mezinárodních organizací mohou být v určitých situacích projevit spíše jako jejich slabé stránky. Například jejich neoficiální status s sebou nese řadu nevýhod – jejich členové nemají jakékoliv ekonomické, politické nebo vojenské páky, kterými by mohli ovlivnit chování jednotlivých aktérů v konfliktu. V případě, kdy situace vyeskaluje do globálních rozměrů nebo naopak ustrne na mrtvém bodě, mezinárodní nevládní organizace se musí spolehnout na aktéry s oficiálním statutem v mezinárodních vztazích. Za další slabou stránkou mezinárodních nevládních organizací může být považován nedostatek diplomatických zkušeností (například ve vyjednávání) a nedostatek finančních prostředků. Nevládní organizace zpravidla odmítají přijímat vládní finanční podporu z obavy, že by mohlo dojít k přílišnému propojení s vládním sektorem a následné ztrátě nezávislosti. Některé nevládní organizace však tyto finanční prostředky neodmítají navzdory rizikům, která tato finanční podpora s sebou obnáší. Rizika spočívají především v požadavcích, které si stát po poskytnutí finanční pomoci může nárokovat (například může požadovat upřednostňování ekonomických nebo politických zájmů před humanitárními). Mezinárodní nevládní organizace navíc musí v rámci své činnosti neustále udržovat kontakt s médii, díky kterým se problémy v daných lokalitách nebo regionech, dostávají do povědomí široké veřejnosti – ta následně může finančně podpořit činnost mezinárodních nevládních organizací. Mezi slabé stránky mezinárodních nevládních organizací by se dalo zařadit i riziko špatného zmapování celé situace v místě konfliktu. Situace může být natolik komplikovaná a nepřehledná, že i zástupci mezinárodních nevládních organizací se mohou obtížně orientovat v dané problematice a nedopatřením mohou podporovat povstalecké skupiny, jako tomu bylo například v případě poskytování humanitární pomoci v Zaire.²²

Mezinárodní nevládní organizace se podílely na řešení řady konfliktů již v minulosti. Například během občanské války v Nigérii zprostředkovaly mírová jednání, zároveň poskytly nezbytnou humanitární pomoc a významnou roli sehrály i v postkonfliktní rekonstrukci.²³

²¹ WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, s. 81. ISBN 80-7178-390-0.

²² BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches* [online]. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009, s. 146–150 [cit. 2013-11-19].

²³ *NGO's, Conflict and Peace Building in Nigeria*. 2013, roč. 3. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.4236/ojpp.2013.31A034>

2. Kampaň proti krvavým diamantům

Mezinárodní nevládní organizace, které sehrály jednu z nedůležitějších rolí v kampani proti krvavým diamantům, začaly spolu s OSN upozorňovat na problematiku krvavých diamantů v roce 1998. Kromě mezinárodních nevládních organizací se na kampani podílely i některé státy a obchodní společnosti. Právě skutečnost, že ostatní aktéři byli ochotni vést jednání spolu s mezinárodními nevládními organizacemi a považovaly je za rovnocenné partnery i přes jejich neoficiální status, svědčí o tom, že mezinárodní nevládní organizace měly a mají ohromný potenciál řešit konflikty v mezinárodních vztazích. Tripartitní jednání vyústila v přijetí Kimberleyského systému certifikace, který byl vytvořen za účelem regulace obchodu s diamanty.²⁴

2.1 Prvotní aktivity v nastolování kampaně proti krvavým diamantům

Na občanskou válku v Angole, ve které proti sobě stálo jedno z nejstarších protikoloniálních hnutí Angoly – Lidové hnutí za osvobození Angoly (dále jen MPLA) a Národní svaz za úplnou nezávislost Angoly (dále jen UNITA), která měla kontrolu nad tamějšími diamantovými doly a jejíž činnost byla financována z prodeje vytěžených diamantů na území Angoly, začala světová média upozorňovat v roce 1997. Z důvodu rostoucího vnitřního konfliktu se RB OSN rozhodla v roce 1993 přijmout opatření, která měla vést k postupnému ukončení konfliktu a zároveň přijala rezoluci č. 876, která uvalila embargo na dovoz pohonných hmot a některých zbraní do Angoly. I přes tato opatření nedošlo ke zlepšení bezpečnostní situace v zemi. Konflikt v zemi gradoval dál a politická i ekonomická situace se rapidně zhoršovala. Kvůli neustále se stupňujícímu násilí se RB OSN rozhodla přijmout v roce 1998 další dvě rezoluce, které měly zamezit přesunům členů UNITA za hranice Angoly a zároveň měly zabránit obchodování se specifickým zbožím, mezi které byly zahrnuty i necertifikované diamanty. Přestože ani tyto rezoluce nijak výrazně nezamezily prodeji krvavých diamantů, byl to první významný krok, který vedl k pozdějšímu přijetí Kimberleyského systému certifikace.²⁵ Jakékoliv dřívější sankce a opatření se nevztahovaly na krvavé diamanty, přestože od roku 1992 měla UNITA pod kontrolou 60–70 % produkce

²⁴ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, Introduction. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

²⁵ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 16–18. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

diamantů a nezanedbatelná část zisku z prodeje těchto diamantů financovala ozbrojené konflikty v Angole.²⁶

V prosinci roku 1998, šest měsíců po přijetí rezoluce č. 1173, která uvalila sankce na obchod s krvavými diamanty, vydala mezinárodní nevládní organizace Global Witness publikaci *A Rough Trade*. Tato zpráva se řadí mezi jednu z prvních publikací upozorňující na problematiku krvavých diamantů v Angole. Zástupci Global Witness v této publikaci analyzují situaci v Angole a poukazují na skutečnost, že některé klíčové členské státy OSN (například Belgie) nedostatečně podporují embargo, které bylo vyhlášeno v rámci rezoluce č. 1173.²⁷ Dále publikace poukazuje na netransparentnost společnosti De Beers, která podle později vydaných zpráv inkasovala od roku 1990 stovky milionů dolarů prodejem diamantů pocházejících z Angoly.²⁸ Na obchodování s krvavými diamanty a netransparentní obchodní praktiky této společnosti upozorňovala nevládní organizace Global Witness už v roce 1994 v publikaci *Angola*.²⁹ Rezoluce č. 1173 však byla vůbec první rezolucí OSN, která uvalila embargo na obchodování s krvavými diamanty – společnost De Beers a další korporátní společnosti tak legálně do roku 1998 obchodovaly s krvavými diamanty, aniž by tím porušovaly jakákoliv ustanovení. V závěru reportu *A Rough Trade* mezinárodní nevládní organizace Global Witness vyzývá velké korporátní společnosti (jakou je i společnost De Beers) a další klíčové státy OSN ke společné spolupráci, která by vedla k ukončení obchodu s krvavými diamanty.³⁰

V lednu roku 1999 byla mezinárodní nevládní organizace Global Witness pozvána na neoficiální brífink OSN. Po tomto brífinku se postoj oficiálních aktérů mezinárodních vztahů k mezinárodním nevládním organizacím pomalu začal měnit a postupně s nimi tito

²⁶ *A rough trade: the role of companies and governments in the Angolan conflict*. London: Global Witness [online]. 1998 [cit. 2013-12-28]. s. 3. ISBN 09-527-5935-7. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/A_Rough_Trade.pdf

²⁷ *A rough trade: the role of companies and governments in the Angolan conflict*. London: Global Witness [online]. 1998 [cit. 2013-12-28]. s. 14. ISBN 09-527-5935-7. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/A_Rough_Trade.pdf

²⁸ *A rough trade: the role of companies and governments in the Angolan conflict*. London: Global Witness [online]. 1998 [cit. 2013-12-28]. s. 14. ISBN 09-527-5935-7. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/A_Rough_Trade.pdf

²⁹ Report of the Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against UNITA [online]. In: *United Nations: Security Council* [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: http://www.un.org/news/dh/latest/angolareport_eng.htm

³⁰ *A rough trade: the role of companies and governments in the Angolan conflict*. London: Global Witness [online]. 1998 [cit. 2013-12-28]. s. 14. ISBN 09-527-5935-7. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/A_Rough_Trade.pdf

aktéři začali jednat jako se sobě rovnými (i přes neoficiální postavení mezinárodních nevládních organizací).³¹

V letech 1999–2000 získala Kanada členství v RB OSN a kanadský velvyslanec Robert Fowler byl zvolen do čela výboru. Během dvouletého členství Kanady v RB OSN se diskuze týkaly především „lidské bezpečnosti“ (ochrana civilistů v ozbrojeném konfliktu, negativní dopady války na děti, popírání lidských práv a svobod...). RB OSN se během tohoto období rozhodla jmenovat výbor expertů v rámci rezoluce č. 1237, který měl během šesti měsíců shromáždit informace o UNITA a její činnosti (včetně porušování rezolucí, které byly přijaty RB OSN). Výbor expertů po šesti měsících shromažďování a zpracovávání dat vydal podrobnou zprávu (*Report of the Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against UNITA*), ve které shledává, že sankce OSN byly zásadním způsobem porušovány, zároveň však dodává, že jistý smysl tyto sankce měly – UNITA sice nadále financovala svoji činnost z prodeje krvavých diamantů a do země dovážela zbraně i pohonné hmoty, které udržovaly konflikt v zemi, byla však značně omezována ve své činnosti a musela hledat způsoby, jak tyto sankce obejít. V závěru této zprávy experti uvádí, že věří, že OSN svými dalšími kroky dokáže odborníkům i veřejnosti, že sankce mohou být efektivní a skutečně mohou zabránit násilí, které je páčáno na bezbranných civilistech, nejen v Angole, ale i v dalších podobně postižených zemích.³²

V tomto období se krvavými diamanty nezabývala pouze OSN a nevládní organizace Global Witness, ale i další mezinárodní nevládní organizace – zejména PAC a Fatal Transactions. Mezinárodní nevládní organizace PAC, která se vyznačuje spoluprací mezi kanadskou a africkou stranou a zabývá se prosazováním lidských práv a trvale udržitelným rozvojem, se stala jedním z vedoucích lídrů v kampani proti krvavým diamantům již v roce 1999. V roce 2000 vydala PAC svou první publikaci týkající se krvavých diamantů. Publikace *The Heart of the Matter* se zabývá krvavými diamanty v Sierra Leone, které financovaly válku v této zemi od devadesátých let 20. století a v letech 1991–1999 zapříčinily smrt až 75 000 lidem a téměř 4,5 milionů lidí se ve stejném období stalo běženci.³³ V této zprávě je rozepsána řada doporučení, mezi kterými na prvním místě figuruje doporučení týkající

³¹ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 21. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

³² Report of the Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against UNITA [online]. In: *United Nations: Security Council* [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: http://www.un.org/news/dh/latest/angolareport_eng.htm

³³ IAN SMILLIE, Lansana Gberie. *The Heart of the Matter: Sierra Leone, diamonds*. Ottawa: Partnership Africa Canada [online]. 2000 [cit. 2013-12-28]. s. 3. ISBN 0968627056. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/heart_of_the_matter-full-2000-01-eng.pdf

se založení stálé mezinárodní komise OSN, která by dohlížela na obchod s diamanty. Podle autorů této zprávy by zároveň OSN měla spolupracovat s rozličnými organizacemi, například s Organizací Africké jednoty (dále jen OAU), ale i samotnými společnostmi obchodujícími s diamanty.³⁴ Evidentně se už v tomto období na mezinárodní scéně objevovaly myšlenky a názory, které směřovaly k vytvoření Kimberleyského systému certifikace.

Mezitím Medico International (německá nevládní organizace) pozvala Global Witness na jednání do Frankfurtu k prodiskutování otázek zabývajících se krvavými diamanty. Toto setkání vyústilo v kampaň, která se zaměřovala na širokou veřejnost a její povědomí o krvavých diamantech. Kampaň byla spuštěna v roce 1999 a svou pozornost soustředila na konečné spotřebitele a jejich „právo vědět“ – jejím cílem bylo šířit informace o krvavých diamantech prostřednictvím letáčků zabalených v krabičkách, které byly rozposílány jednotlivým maloobchodníkům obchodujícím s klenoty a šperky.³⁵ Kampaň byla velice úspěšná – ihned po jejím spuštění společnost De Beers veřejně oznámila, že s okamžitou platností ukončuje veškeré obchodní styky s Angolou.³⁶

Činnost mezinárodních nevládních organizací, jejich spolupráce s OSN a šíření povědomí o krvavých diamantech mezi širokou veřejností, se staly rozhodujícími faktory, které přispěly k vnímání krvavých diamantů jako globálního problému. Aktivita, které zahájily mezinárodní nevládní organizace v souvislosti s krvavými diamanty v Angole, byly více než přínosné - jejich odhodlání vedlo ke spuštění kampaně proti krvavým diamantům, která později vyústila v přijetí Kimberleyského systému certifikace.³⁷

Po vytvoření Kimberleyského systému certifikace se staly jeho členy i země (Angola, Libérie, Demokratická republika Kongo, Sierra Leone...), ve kterých byly v minulosti krvavé diamanty zneužívány povstaleckými skupinami k financování občanské války.³⁸ Na mapě číslo 1 jsou tmavě zelenou barvou označeny země (Angola a Demokratická republika Kongo), ve kterých krvavé diamanty sehrály v občanských válkách velmi zásadní roli. V dalších zemích (Angola, Namibie, Botswana, Zimbabwe...), které nejsou barevně vyznačeny, byly krvavé diamanty taktéž příčinou řady konfliktů. Většina diamantů směřovala do Belgie, Velké

³⁴ IAN SMILLIE, Lansana Gberie. *The Heart of the Matter: Sierra Leone, diamonds*. Ottawa: Partnership Africa Canada [online]. 2000 [cit. 2013-12-28]. s. 10. ISBN 0968627056. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/heart_of_the_matter-full-2000-01-eng.pdf

³⁵ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 28. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

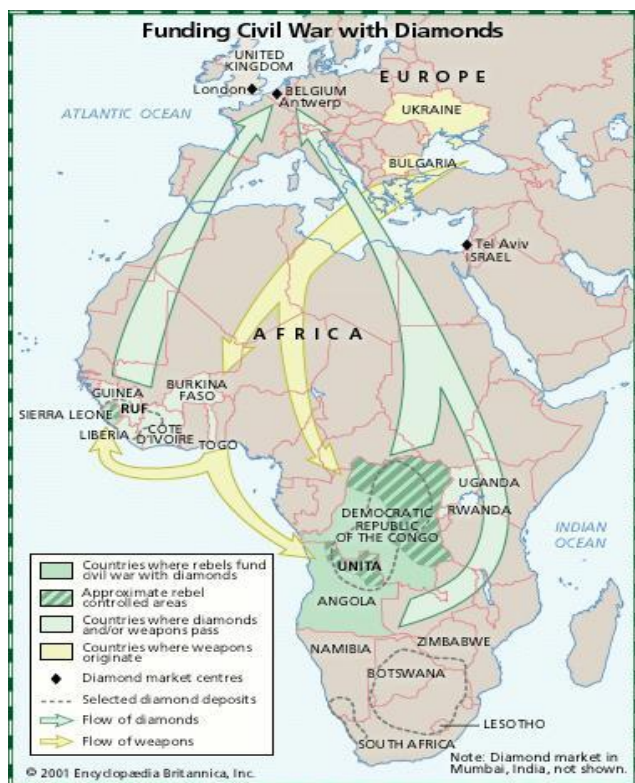
³⁶ International Campaign Fatal Transactions. Medico International [online]. 2009 [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.medico.de/en/themes/campaigns/documents/international-campaign-fatal-transactions/1133/>

³⁷ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 24. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

³⁸ Background. *Diamondfacts.org* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: http://diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=129&Itemid=167&lang=en

Británie a Izraele, kde se nachází největší centra diamantového průmyslu. Naopak zbraně, které udržovaly občanskou válku v afrických zemích, pocházely zejména z Ukrajiny a Bulharska.

Mapa 1 – Mapa znázorňující obchod s krvavými diamanty Afriče

Zdroj: Encyklopædia Britannica, <http://www.britannica.com/EBchecked/media/65105/Map-illustrating-the-diamonds-for-weapons-trade-that-took-place>

2.2 Vznik a vývoj Kimberleyského systému certifikace

Přestože Kimberlejský systém certifikace představoval nejen pro státy, které byly z velké části ekonomicky závislé na těžbě a prodeji diamantů, ale i pro samotný diamantový průmysl, poměrně velkou hrozbu, v roce 2000 došlo k setkání zainteresovaných států, zástupců diamantového průmyslu a zástupců mezinárodních nevládních organizací. Toto tripartitní jednání si kladlo za cíl ukončit obchod s krvavými diamanty. Setkání bylo iniciováno jihoafrickým ministrem pro těžbu a energii, Phumzilem Mlambo-Ngcukem, který společně se zástupci Namibie a Botswany (dvěma největšími exportéry diamantů) zorganizoval setkání v Jihoafrické republice (dále jen JAR). Dalšími státy, které se zúčastnily tohoto setkání v městě Kimberley, byla Velká Británie, Spojené státy americké a Belgie. Tyto země se řadily a dodnes se řadí mezi země, které nejvíce obchodují s diamanty - jejich aktivní

účast na tomto setkání se tak dala předpokládat. Diamantový průmysl byl na tomto setkání reprezentován zejména společností DeBeers a mezinárodní nevládní organizace byly zastoupeny nevládní organizací Global Witness a PAC.³⁹

Účast mezinárodních nevládních organizací na tomto oficiálním setkání je považována za velký úspěch. Přestože mezinárodní nevládní organizace před setkáním v JAR po dobu několika let kritizovaly některé státy i diamantový průmysl kvůli jejich neodpovědnému postoji ke krvavým diamantům (a mnohdy tak byly vnímány jako velmi nepohodlné), úspěšně se jim podařilo přesvědčit výše zmíněné aktéry o tom, že v této problematice hrají nezastupitelnou roli a byly přizvány k účasti na tomto setkání. Mezinárodní nevládní organizace však byly pozvány na toto jednání i z čistě pragmatických důvodů – jednání, na kterém by byl zastoupen pouze průmysl a zainteresované státy, by mohlo působit nedůvěryhodně. Obzvláště přítomnost diamantového průmyslu bez účasti mezinárodních nevládních organizací by mohla vyvolávat dojem, že se jedná o setkání motivované především ekonomickými zájmy. Účast mezinárodních nevládních organizací tak dodala celému jednání legitimitu a důvěryhodnost. Mezinárodní nevládní organizace však byly nepostradatelné i z jiného důvodu – během jednání dokázaly využít své odborné znalosti týkající se obchodu s krvavými diamanty, které získaly zejména v průběhu předchozích let a během kampaně proti krvavým diamantům, která jimi byla iniciována.⁴⁰

Ačkoliv mají mezinárodní nevládní organizace v mezinárodních vztazích neoficiální status, na setkání v Kimberley, byly ostatními státy i zástupci diamantového průmyslu plně respektovány. Velkou výhodou pro mezinárodní nevládní organizace byla skutečnost, že Spojené státy americké, Belgie a Velká Británie byly zvyklé ze svého předchozího působení na jiných jednáních a konferencích spolupracovat přímo s mezinárodními nevládními organizacemi – jejich odbornost i expertní znalosti byly vysoce ceněny a země je považovaly za sobě rovného partnera, který má právo podílet se na spolurozhodování stejnou měrou jako ostatní aktéři účastníci se toho tripartitního jednání.⁴¹

Jednání v Kimberley bylo specifické i z jiného důvodu – Kimberleyský systém certifikace, který byl v průběhu tohoto a dalších jednání postupně formován, nebyl projednáván pod záštitou OSN – to s sebou neslo výhodu v podobě rychlého a zároveň efektivního rozhodování, které by ve spolupráci s OSN nebylo možné (struktura OSN není

³⁹ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 52–54. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

⁴⁰ BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 52–54. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

⁴¹ Tamtéž

natolik flexibilní a její rozhodovací procesy jsou časově mnohem více náročné). Jednotliví aktéři tripartitního jednání tuto skutečnost vítali kladně, jelikož se obávali, že v případě, že by Kimberlejský systém certifikace vznikl za aktivní účasti OSN, každý členský stát této organizace by měl zájem podílet se na spolurozhodování, což by bylo časově náročné a celý proces by se tak značně zpomalil. OSN se neúčastnila oficiálních jednání ustanovující pravidla a principy Kimberlejského systému certifikace i proto, že ztratila důvěru ostatních organizací, průmyslu i veřejnosti po tom, co nedokázala navrhnout efektivní řešení pro obchod s krvavými diamanty a po dobu několika let uvalovala pouze sankce na země obchodující s krvavými diamanty, které však zásadním způsobem nepřispěly ke zlepšení celkové situace. Přestože se OSN neúčastnila jednání v Kimberley, nadále se aktivně zapojovala do boje proti krvavým diamantům a přijímala opatření vedoucí k potlačování nelegálních praktik spjatých s tímto obchodem – OSN tak sehrála významnou podpůrnou roli v boji proti krvavým diamantům.⁴²

Tripartitní jednání ve městě Kimberley v květnu roku 2000 podnítila další jednání, která postupně vyústila v přijetí Kimberlejského systému certifikace. Proces dalšího vyjednávání týkající se problematiky krvavých diamantů a jejich obchodu postupně podnítil další sled událostí.⁴³ V červnu roku 2000 se World Federation of Diamond Bourses a International Diamond Manufacturers Association rozhodly v důsledku předchozích událostí založit World Diamond Council (dále jen WDC). Dnes je hlavním cílem WDC zastupovat diamantový průmysl v oblasti přijímání regulačních opatření pro kontrolu obchodu s diamanty, na které bylo uvaleno embargo ze strany OSN a přispívat k dodržování principů Kimberlejského systému certifikace. Mimo jiné WDC poskytuje Kimberlejskému procesu (dále jen KP) také technickou a finanční podporu a reprezentuje průmysl na výborech KP a dalších konferencích.⁴⁴

Po prvním oficiálním setkání v městě Kimberley se odehrála další významná setkání v rámci KP. Na začátku září 2000 se sešlo přibližně 50 delegátů z hlavních zemí produkujících a importujících diamanty, aby se domluvily na dalších krocích, které by vedly k zamezení obchodu s krvavými diamanty. O tři týdny později se konalo další setkání, na kterém zástupci jednotlivých států, diamantový průmysl a mezinárodní nevládní organizace dokončily dokument, který měl být stěžejní pro přípravu usnesení OSN, které

⁴² BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010, s. 61. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

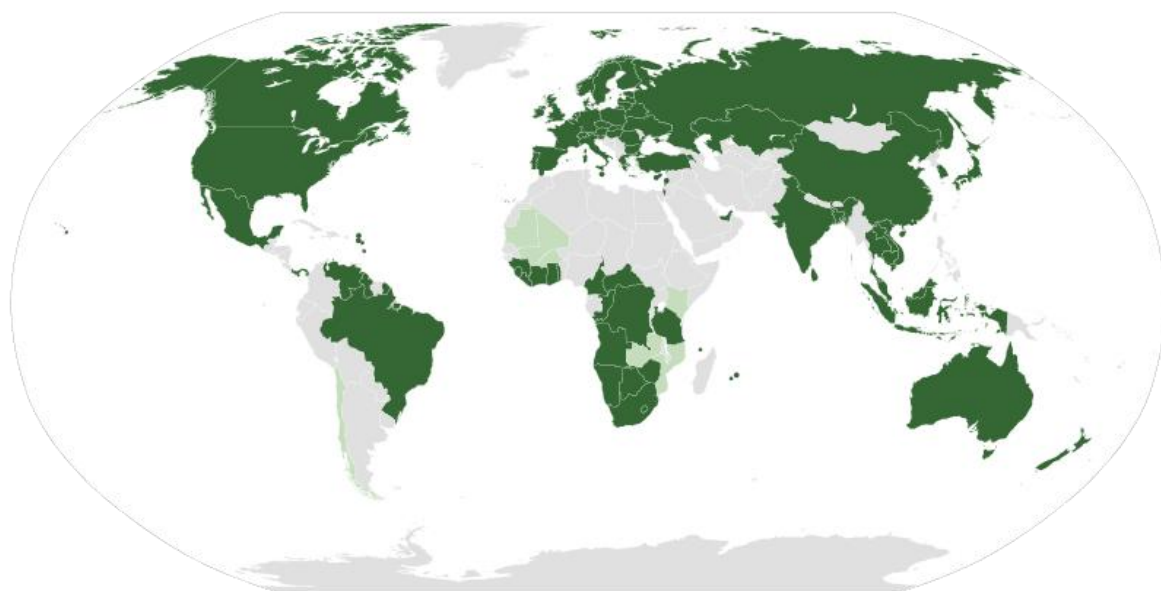
⁴³ Timeline of the Kimberley Process. In: *Diamond Facts* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/pdfs/conflict/Kimberley_Process_Timeline.pdf

⁴⁴ Mission Statement. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

mělo ukončit obchod s krvavými diamanty. V říjnu roku 2000 byl na Londýnské konferenci připraven tzv. working dokument, který měl být předložen Valnému shromáždění OSN. V prosinci byl schválen návrh usnesení o konfliktních diamantech, které se stalo rámcovým dokumentem pro zavedení celosvětového certifikačního systému. Tento rámcový dokument obsahoval i pokyny pro jednotlivé země, které měly implementovat právní předpisy regulující obchod s diamanty do svých vnitrostátních právních systémů. Rok 2001 nebyl významný pouze řadou dalších setkání, ale i tím, že byl poprvé oficiálně použit termín „Kimberlejský proces“ a také tím, že byly na setkání v Namibii schváleny minimální standardy celosvětového certifikačního systému. Celkový proces schvalování minimálních standardů byl však velmi zdlouhavý kvůli velkému počtu zúčastněných států. V listopadu roku 2002 byl KP podepsán 37 zeměmi, které schválily, že diamanty nebudou v surovém stavu vyváženy do zemí, které nejsou členy tohoto systému. V květnu roku 2003 byl Kimberlejský systém certifikace zaveden ve všech členských zemích KP.⁴⁵

Podle oficiálně dostupných informací splňovalo v roce 2013 minimální standardy KPCS 54 zemí, přičemž Evropská unie je zde prezentována jako jeden člen. Středoafriická republika byla dočasně suspendována – import a export diamantů v surové podobě zde momentálně není povolen.⁴⁶

Mapa 2 – Oficiální členské země KP a uchazeči o členství v KP

Zdroj: <http://alturl.com/8f3s6>

⁴⁵ Timeline of the Kimberley Process. In: *Diamond Facts* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/pdfs/conflict/Kimberley_Process_Timeline.pdf

⁴⁶ KP Participants and Observers. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

Na mapě číslo 2 vidíme všechny členské země KP, které jsou vyznačeny tmavě zelenou barvou. Světle zelenou barvou jsou vyznačeny státy, které se o členství v KP ucházejí. Aktuálními uchazeči o členství je pět afrických států (Burkina Faso, Keňa, Mauriánie, Mozambik a Zambie) a jeden stát z Jižní Ameriky (Čile).⁴⁷

2.3 Kimberlejský systém certifikace

Kimberlejský systém certifikace je soustava principů a pravidel, která vznikla za účelem zamezení obchodu s krvavými diamanty, které byly v mnoha zemích zneužívány k financování teroristických nebo povstaleckých skupin. Pokud jednotlivé členské státy splňují rozsáhlé požadavky, které jim tento mezinárodně uznávaný systém ukládá, mohou certifikovat jednotlivé zásilky surových diamantů jako „bezkonfliktní“.⁴⁸ Osvědčení o nekonfliktním původu surových diamantů vydané vládou musí být přiloženo u každé zásilky, která je určena k přepravě na mezinárodní trh. Plnění jednotlivých požadavků je důsledně kontrolováno inspekcí, prostřednictvím analýz výročních zpráv a obchodních statistik. Pokud nějaká členská země KP porušuje požadavky nebo neplní jeden či více požadavků, může být z tohoto mezinárodně uznávaného systému vyloučena, čímž přijde o možnost vyvážet a prodávat surové diamanty na mezinárodním trhu.⁴⁹ Každý člen KP musí splňovat tzv. minimální požadavky, dále se zavazuje k implementaci právních předpisů týkajících se diamantů do vlastního vnitřního právního systému, k transparentnímu obchodu s diamanty a k poskytování statistických údajů týkajících se exportu a importu diamantů. Jednotliví členové KP mohou legálně obchodovat s dalšími členy KP, kteří rovněž splňují minimální požadavky KP.⁵⁰

Minimální požadavky KP, které musí každý členský stát splňovat, jsou následující:

1. Každá zásilka surových diamantů, která překračuje hranice státu, musí být:
 - transportována v přepravním kontejneru odolném vůči poškození
 - opatřena osvědčením KP zaručující nekonfliktní původ surových diamantů

⁴⁷ KP Candidates. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

⁴⁸ KP Basics. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.kimberleyprocess.com/en/about/>

⁴⁹ Kimberlejský proces. In: *Celní správa ČR* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>

⁵⁰ KP Basics. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.kimberleyprocess.com/en/about/>

2. Každé osvědčení musí být odolné vůči padělání a musí být očíslováno a obsahovat popis zásilky.
 3. Zásilka může být exportována pouze do země, která je taktéž členem KP.
 4. Celní správa dovážející země je povinná provést kontrolu osvědčení doprovázející zásilku.
- Členský stát KP nemůže importovat nebo exportovat necertifikované surové diamanty. Neschopnost vyhovět tomuto požadavku může vést ke konfiskaci, k odmítnutí zásilky a/nebo k trestným sankcím.
 - Pokud se objeví jakékoliv obavy o dodržování všech požadavků členským státem KP, jsou tyto pochybnosti prošetřeny a řešeny na mezivládní úrovni.⁵¹

Kimberlejský certifikační systém se dále vyznačuje systémem záruk, který zajišťuje WDC. WDC a všichni jeho členové se zavázaly poskytovat důkazy o bezkonfliktním původu surových diamantů všem kupujícím, až do okamžiku jejich prodání konečnému spotřebiteli. V rámci systému záruk vydává WDC písemné prohlášení na všech fakturách, které dokládá, že diamanty nepochází z konfliktních oblastí. Všechna výše zmíněná písemná prohlášení jsou každoročně auditována, aby se včas odhalily jakékoliv nesrovnalosti.⁵²

⁵¹ Conflict Diamonds and the Kimberley Process Fact Sheet. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: [http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)

⁵² Conflict Diamonds and the Kimberley Process Fact Sheet. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: [http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)

3. Krvavé diamanty v Zimbabwe

Zimbabwe, jehož rozloha činí 390 580 km², je vnitrozemský stát rozprostírající se na jihovýchodě Afriky. Země s hlavním městem Harare sousedí se čtyřmi dalšími státy – Zambií, Mozambikem, Jihoafrickou republikou a Botswanou.⁵³ Zimbabwe je země bohatá na přírodní zdroje, které jsou však zároveň zdrojem konfliktů a vzájemných neshod. Přírodní zdroje, mezi které se řadí i diamanty a problémy s nimi související, úzce souvisí s dlouhotrvajícím konfliktem mezi dvěma politickými stranami: Zimbabwská africká národní unie-Vlastenecká fronta (dále jen ZANU-PF) a Hnutí za demokratickou změnu (dále jen MDC).⁵⁴

V roce 1980 zvítězila ve volbách politická strana Zimbabwská africká národní unie (dále jen ZANU) v čele s Robertem Mugabem a stala se nejsilnější stranou v zemi. O sedm let později byl Robert Mugabe zvolen prezidentem Zimbabwe a strana ZANU, již byl lídrem, postupně získávala na síle. Na počátku 80. let se zformovala opoziční strana Zimbabwská africká lidová strana (dále jen ZAPU), jejíž členové začali být v polovině 80. let tvrdě pronásledováni přívrženci strany Roberta Mugabeho a téměř 20 000 lidí (včetně nevinných civilistů) bylo zavražděno.⁵⁵ V roce 1987 bylo mezi stranami uzavřeno příměří a strana ZANU se pod vedením Mugabeho sloučila se stranou ZAPU a vznikla politická strana ZANU-PF, která se stala nejsilnější stranou v zemi. V roce 1999 se zformovala opoziční politická strana MDC, která si během velmi krátké doby získala masivní podporu obyvatel. I přes popularitu, které se strana MDC těšila, Mugabe a jeho strana ZANU-PF si nadále udržela moc v zemi. V roce 2000, po neúspěšném prosazování referenda o změně ústavy, zahájila Mugabeho strana rozsáhlou pozemkovou reformu, během které začala postupně zabavovat půdu bílým farářům. Chování zimbabwské vlády tehdy rozpoutalo mezi Velkou Británií a Zimbabwe diplomatickou roztržku.⁵⁶

Od roku 2000 se situace v zemi neustále zhoršovala. Státní ozbrojené složky pod vedením Mugabeho likvidovaly politické oponenty, odpůrce režimu, ale i nevinné civilisty. Země pod vládou Mugabeho začala strádat i po ekonomické stránce – zdravotní systém kolaboval, měna extrémně devalvovala, zemědělský sektor byl téměř zničený, nezaměstnanost se blížila k 80 % a hyperinflace dosahovala 231 milionů procent. Ohromný

⁵³ Zimbabwe in Brief. *Zimbabwe Government Online* [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.zim.gov.zw/index.php/zimbabwe-in-brief/about-zimbabwe>

⁵⁴ Zimbabwe: conflict history. *NCADC* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://ncadc.org.uk/coi/2010/02/15/zimbabwe-conflict-history/>

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Zimbabwe. *Beyond violence* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.beyondviolence.org/conflicts.php?id=32>

úpadek zemědělského sektoru byl způsoben zabavením půdy farmářům a její následné přidělení Mugabeho přívržencům. Špatná ekonomická situace, nedostatečná zdravotní péče a všeobecná chudoba i v současnosti přispívá ke zvýšené úmrtnosti i zvýšenému riziku infekčních onemocnění. Například v roce 2007 v zemi vypukla epidemie cholery, která zabila přibližně 4 000 lidí a 90 000 lidí jí bylo nakaženo.⁵⁷ Human Rights Watch přičítá tuto epidemii politické straně ZANU-PF a prezidentu Mugabemu. Mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch v jednom z rozhovorů prohlásila: „*Vládoucí strana ZANU-PF odčerpává prostředky z fondů určených pro zdravotní péči, které následně zneužívá k udržení své nelegitimní vlády, k osobnímu obohacování a bojení proti opoziční straně MDC.*“⁵⁸

V roce 2008 se konaly parlamentní i prezidentské volby. Po první historické prohře ZANU-PF v parlamentních volbách, zahájil Mugabe a jeho přívrženci rozsáhlou kampaň postavenou na zastrašování, mučení a zabíjení politických oponentů, novinářů, aktivistů, ale i běžných občanů, kteří byli podezřelí z podporování opoziční strany. Tsvangirai, kandidát na prezidenta a člen strany MDC, v prvním kole získal podle oficiálních výsledků 47,9 %, zatímco Mugabe získal 43,2 %. Mugabe byl prohlášen ve druhém kole vítězem prezidentských voleb poté, co Tsvangirai po obrovském nátlaku odstoupil.⁵⁹

Mugabe byl krátce po prezidentských volbách v roce 2008 obviněn z přijetí půjčky ve výši 100 milionů dolarů, které měl využít ke své předvolební kampani, která se vyznačovala zastrašování, vydíráním, likvidováním nepohodlných osob a kupováním si hlasů. Půjčka byla Mugabemu poskytnuta americkým investičním fondem založeným pod názvem Och-Ziff. Americká vláda se v roce 2003 rozhodla uvalit na Zimbabwe sankce v podobě zákazu poskytování jakýchkoliv půjček nebo finančních prostředků Mugabemu nebo oficiálním příslušníkům vlády, které označila za „aktéry podrývající demokratický režim a instituce.“ Mezinárodní nevládní organizace Rights and Accountability in Development (RAID) tvrdí, že existují důkazy o poskytnutí půjčky Mugabemu investičním fondem Och-

⁵⁷ Crisis in Zimbabwe. *International Coalition for the responsibility to protect* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/crises/crisis-in-zimbabwe>

⁵⁸ Letter to African Union Chairman Jean Ping to Address Key Concerns During the African Union Summit. *Human Rights Watch* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/news/2009/01/22/letter-african-union-chairman-he-jean-ping-address-key-concerns-during-african-union>

⁵⁹ Zimbabwe: conflict history. *NCADC* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://ncadc.org.uk/coi/2010/02/15/zimbabwe-conflict-history/>

Ziff, který tímto rozhodnutím porušil sankce uvalené na Zimbabwe. Americký investiční fond Och-Ziff však jakákoliv podobná nařčení striktně odmítá.⁶⁰

V roce 2013 se konaly v Zimbabwe další prezidentské volby, ve kterých byl i přes řadu nesrovnalostí opět zvolen Mugabe. Přestože byl průběh voleb i výsledky voleb značně netransparentní a spekuluje se o jejich celkovém zmanipulování, Mugabe byl uznán za vítěze prezidentských voleb.⁶¹

3.1 Diamantové doly v Marange a porušování lidských práv

V červnu roku 2006 objevili místní obyvatelé diamantové doly v Marange, které mají podle geologů až 26 km². Doly v Marange se nacházejí v oblasti Chiadzwa, která se rozprostírá na hornatém území na východě země a čítá přibližně 30 menších vesnic. Na území Zimbabwe se nachází ještě dva další diamantové doly – River Ranch a Murowa, které jsou pod správou soukromých společností.⁶² Mapa číslo 3 zobrazuje mapu Zimbabwe se zeleně vyznačenou oblastí Chiadzwa.

Mapa 3 – Mapa Zimbabwe se zeleně vyznačenou oblastí Chiadzwa

Zdroj: All About Gem Stones, http://www.allaboutgemstones.com/conflict-diamonds_zimbabwe.html

⁶⁰ The \$100m loan that allegedly helped Mugabe steal 2008 elections. *The Zimbabwe Situation* [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zimbabwesituation.com/news/loan-mugabe-steal-2008-elections/>

⁶¹ Mugabe won, Britain lost. *Free and Fair Zimbabwe Election* [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.zimbabweelection.com/2013/10/09/mugabe-won-britain-lost/>

⁶² *Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe* [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. s. 12–13. ISBN 9781564325051.

Objevení diamantových dolů znamenalo pro Zimbabwe naději na zlepšení ekonomické situace v zemi, která se čím dál více zhoršovala a měla negativní dopad zejména na sociálně slabé a chudé obyvatelstvo. Od roku 2002 do roku 2006 působila v dolech Marange společnost De Beers, která měla od zimbabwské vlády exkluzivní právo na výzkum a hledání minerálů v této oblasti. Oprávnění pro geologický a vědecký výzkum vypršelo společnosti De Beers 28. března 2006 a společnost jej znovu neobnovila. Výhradní právo garantující působení v této oblasti následně získala britská společnost African Consolidated Resources (dále jen ACR), která však v dolech Marange dlouho nepůsobila – krátce po nabytí výhradních práv se je rozhodla zimbabwská vláda společnosti ACR odebrat. Policie a státní složky zabraly území dolů Marange a násilím bránily působení společnosti ACR v této oblasti, přestože soudce vydal příkaz k nevmešování se policie do této záležitosti. Tehdejší ministr pro těžbu, Amos Midzi, tato exkluzivní práva posléze udělil státní společnosti Zimbabwe Mining Development Corporation (dále jen ZMDC), čímž zimbabwská vláda získala absolutní kontrolu nad diamantovými doly v oblasti Marange.⁶³

V červnu roku 2006 vyhlásila zimbabwská vláda diamantová pole v Marange za volně přístupná, čímž spustila tzv. diamantovou horečku. Do dolů v Marange se začalo sjíždět tisíce lidí z oblasti Chiadzwa, ale i vzdálenějších regionů a dokonce i z jiných, nejen afrických, států (Botswany, Mozambiku, Nigérie, Libanonu, Pákistánu, Indie...). Diamantová horečka dosáhla vrcholu v říjnu roku 2008, kdy se v diamantových polích v oblasti Marange nacházelo přibližně 35 000 lidí, kteří zde diamanty těžili nebo s nimi obchodovali. Většina z nalezených diamantů byla propašována přes Mozambik nebo letiště v Harare do Libanonu, Spojených arabských emirátů, Indie, Pákistánů a evropských zemí. Human Rights Watch rozdělila překupníky diamantů do dvou kategorií: tzv. zprostředkovatelé byli jedinci, kteří cestovali do diamantových polí, aby nakoupili diamanty od jednotlivců těžících diamanty v Marange a hlavní nákupčí (označováni jako „baroni“) byli lidé se značnou politickou nebo vojenskou mocí sídlící ve velkých městech jako Mutare nebo Harare, kteří nakoupené diamanty obratem prodali do zahraničí. Diamanty nebyly prodávány pouze za peníze, ale velmi často docházelo k „směnnému obchodu“, kdy byly diamanty vyměňovány za oblečení, auta, jídlo nebo marihuanu.⁶⁴

Vláda si dobře uvědomovala, že nelegálním vývozem i prodejem těchto přírodních nerostů přichází o značnou část finančních prostředků, proto se v září roku 2006 rozhodla

⁶³ *Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe* [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. s. 13–14. ISBN 9781564325051.

⁶⁴ *Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe* [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. s. 15. ISBN 9781564325051.

zavést opatření.⁶⁵ Mezi tato opatření se řadilo navýšení počtu policejních jednotek nejen podél příjezdových cest do dolů Marange, ale i v samotném prostoru diamantových dolů. Státní společnost ZMDC spolu se zimbabwskou vládou proklamovala, že tento krok je přijímán za účelem zvýšení bezpečnosti a ochrany v diamantových dolech.⁶⁶ Ve skutečnosti však byly přítomny policejní jednotky a jiné státní ozbrojené složky v dolech Marange již v roce 2006. Pět měsíců po objevení diamantových dolů v Marange, byla zahájena operace „Chikorokoza Chapera“ (v překladu znamenajíc „Konec nelegální těžby diamantů“), během které byly policejní jednotky a jiné ozbrojené složky natrvalo rozmístěny v diamantových dolech v Marange. Policie od prapočátku své přítomnosti v dolech porušovala lidská práva – zabíjení, týrání, bití a vydírání se stalo každodenní rutinou. Policejní příslušníci zabíjeli především skupiny nebo jednotlivce, kteří se snažili vstoupit do dolů bez zaplacení, ale výjimkou nebylo ani vraždění nebo týrání „pro zábavu“. Jeden z policejních příslušníků později vypověděl, že jeden z jeho nadřízených bezdůvodně postřílel několik spících horníků jenom proto, aby ukázal ostatním kolegům, jak se to má „správně“ dělat. Často také docházelo k bezdůvodnému zatýkání osob pracujících v diamantových dolech. Před jejich odvezením do nejbližší věznice v Mutare však byli drženi v provizorních celách v Marange, kde byli ponižováni, bití a týráni. Policie dokonce nutila jednotlivce v dolech, aby jim poskytovali určitou část peněz z každého prodaného diamantu. Jednotlivci museli vstoupit do jakéhosi sdružení, které bylo pod správou zpravidla dvou až pěti příslušníků policie a pravidelně jim odvádět určité procento z prodaných diamantů. S příchodem policie do dolů vzrostla i míra korupce – policejní složky vytvořily jedenáct stanovišť, která jako jediná poskytovala přístup do dolu. Existovala zde přímá úměra – čím více dotyčný zaplatil, tím déle mohl v dolech zůstat.⁶⁷

V říjnu roku 2008 se zimbabwská vláda rozhodla za účelem dalšího zvýšení „bezpečnostních opatření“ rozmístit armádu v diamantových dolech Marange. Podle vlády policie nebyla schopná sama zvládat chaos a nepořádek, který v dolech vládl. Armáda však namísto uklidnění situace a skutečné ochrany nastolila ještě tvrdší režim a lidská práva byla mnohem více pošlapávána – zabíjení, bití a mučení bylo na denním pořádku. Jednotlivci i celé skupiny byli v dolech pod přísným dohledem armády nuceni pracovat zadarmo, dokonce zde

⁶⁵ *Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe* [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. s. 16. ISBN 9781564325051.

⁶⁶ *Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History* [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. s. 6. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf

⁶⁷ *Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe* [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. s. 19–26. ISBN 9781564325051.

byly nuceny pracovat i děti. Armáda stejně jako policie vytvořila jakási sdružení, do kterých byli nuceni vstoupit všichni, kteří se nějakým způsobem podíleli na hledání diamantů v dolech. Jakmile se někdo jednou stal členem tohoto sdružení (nikdy ne dobrovolně), musel armádě odevzdávat část z nově nalezených diamantů. Armáda se poté podílela na jejich prodeji zprostředkovatelům, kteří následně nelegálně vyváželi tyto diamanty ze země.⁶⁸

V roce 2008 se stal velitelem vzdušných sil Perence Shiri⁶⁹, bratranec Roberta Mugabeho. Krátce po jeho nástupu k vzdušným silám došlo k masakru v diamantových dolech Marange v oblasti Chiadzwa, který trval od 27. října do 16. listopadu 2008. Během tohoto období bylo z helikoptér zastřeleno přes 200 lidí, kteří pracovali v diamantových dolech. Vojáci z helikoptér stříleli „vše živé“. Tento teror se odehrával téměř každý den. Na hrubé porušování lidských práv, neschopnost zimbabwské vlády učinit této situaci přítrž a nečinnost KP upozorňovaly zejména mezinárodní nevládní organizace, především Human Rights Watch, PAC a Global Witness.⁷⁰

3.2 Reakce Kimberleyského procesu na krvavé diamanty v Marange

Podle mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch již nejsou lidská práva porušována v dolech Marange v takové míře, jako tomu bylo v roce 2008 (zejména během masakru v oblasti Chiadzwa), přesto však armáda ani policejní složky zde nadále nerespektují lidská práva. Kromě mezinárodních nevládních organizací (Human Rights Watch, PAC, Global Witness...), které celou situaci v Zimbabwe pečlivě sledují již od jejího počátku, se o porušování lidských práv v Zimbabwe v souvislosti s diamanty začaly zajímat i jiní aktéři mezinárodních vztahů.⁷¹

V roce 2007 Barack Obama, John Kerry a někteří američtí senátoři napsali tehdejší ministryni zahraničních věcí Condoleeze Riceové dopis, ve kterém vyjádřili své „hluboké znepokojení ohledně stávající situace v Zimbabwe.“ V dopise žádali, aby byl

⁶⁸ MAVHINGA, Dewa a Rona PELIGAL. *Deliberate chaos: ongoing human rights abuses in the Marange diamond fields in Zimbabwe* [online]. New York, NY: Human Rights Watch, c2010 [cit. 2013-12-28]. ISBN 9781564326454. Dostupné z: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/zimbabwe0610webwcover_0.pdf

⁶⁹ V osmdesátých letech se Shiri podílel na masakru v Matabelelandu, během kterého zemřelo tisíce nevinných civilistů. V roce 2002 mu byl zakázán vstup do země EU.

⁷⁰ *Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History* [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. s. 7–8. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf

⁷¹ Diamond Abuses Need for Reform. *Human Rights Watch* [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/news/2012/06/04/zimbabwe-diamond-abuses-show-need-reforms>

na zimbabwskou vládu vyvíjen nátlak, který by změnil postoj zimbabwského vedení k celkové situaci v diamantových dolech. V roce 2009 Evropská unie zpřísnila sankce vůči Zimbabwe a odsoudila chování Roberta Mugabeho „za jeho dlouhodobé selhání poskytnout svým lidem základní ekonomické a sociální jistoty.“ Zároveň Evropská unie odsoudila porušování lidských práv v diamantových dolech a zneužívání finančních prostředků z prodeje diamantů k podpoře Mugabeho režimu. Evropská unie vyzývala KP, aby zkontroloval, zda Zimbabwe skutečně plní všechny požadavky spojené s členstvím v Kimberleyském systému certifikace.⁷²

V roce 2008 Human Rights Watch a PAC apelovaly na KP, aby zasáhnul a vyřadil Zimbabwe z Kimberleyského systému certifikace kvůli krvavému původu diamantů z Marange (bití, zabíjení, týrání...). KP však na jednotlivé výzvy nereagoval a nepřijímal žádná opáření. Podle mezinárodních nevládních organizací KP selhal zejména v oblasti monitorování a sledování situace (v případě kvalitního monitoringu by KP byl obeznámen s nelegálním pašováním diamantů ze země i krveproléváním v diamantových dolech).⁷³

Od roku 2008 mezinárodní nevládní organizace Global Witness pravidelně vyzývala KP, aby zvážila vyloučení Zimbabwe z KP. Annie Dunnebacke, zástupce Global Witness, v jednom z rozhovorů prohlásila: „*To co se děje v Zimbabwe je proti samotné podstatě i předpisům Kimberleyského procesu.*“ *Trvám na tom, aby vlády členských států KP schválily zákaz importu a exportu diamantů ze Zimbabwe.*“⁷⁴ Stejně tak i další mezinárodní nevládní organizace, zejména PAC a Amnesty International pravidelně vydávaly rozličné reporty týkající se situace v Zimbabwe a taktéž požadovaly vyloučení Zimbabwe z KP. Mezinárodní nevládní organizace PAC v jednom ze svých prohlášení tvrdě odsuzuje násilí v Zimbabwe a kritizuje KP za jeho nečinnost a neschopnost zabránit vývozu krvavých diamantů ze země. Podle jeho zástupců KP přestal plnit účel, za kterým byl založen a ztrácí svůj smysl.⁷⁵

⁷² *Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History* [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. s. 9. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf

⁷³ *Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History* [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. s. 9-10. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf

⁷⁴ Campaigners call for urgent action on Zimbabwe blood diamonds and wider reform of the Kimberley Process to prevent abuse. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/library/campaigners-call-urgent-action-zimbabwe-blood-diamonds-and-wider-reform-kimberley-process>

⁷⁵ Conflict Diamonds and the Kimberley Process Fact Sheet. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: [http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)

Po neutichajících výzvách ze strany mezinárodních nevládních organizací byl v červnu roku 2009 vyslán tým zastupující KP do diamantových dolů Marange. Po zmonitorování tamější situace byl vydán report, ve kterém tým shledával, že Zimbabwe neplní minimální požadavky KP, čímž nepřímo potvrdil, že se na světový trh exportují krvavé diamanty, které jsou hledány pod hrozbou násilí a útlu. Na napravení nedostatků (stažení armády z diamantových polí, ukončení nelegálního hledání diamantů, zabránění pašování diamantů přes hranice) bylo Zimbabwe dáno šest měsíců. Během tohoto půlročního období byl zakázán vývoz diamantů z diamantových polí Marange. Již v červnu roku 2010 byl však vydán nový report, který uváděl, že Zimbabwe napravila nedostatky zjištěné v předchozím roce v diamantových polích v Marange.⁷⁶ Přes všechny výhrady mezinárodních nevládních organizací a některých členských států KP bylo Zimbabwe obnoveno povolení vyvážet diamanty v surovém stavu z oblasti Marange a země nebyla vyloučena z Kimberleyského systému certifikace. Mezinárodní nevládní organizace toto rozhodnutí považovaly za velmi nešťastný krok. Jeden z představitelů Human Rights Watch řekl: „*Je to čistý byznys, který nebere ohled na obyčejné obyvatele Zimbabwe.*“⁷⁷

Některé státy na obhajobu KP oponovali, že KP není a ani nebyl založen za účelem ochrany lidských práv. Kimberleyský systém certifikace primárně vznikl za účelem ukončení obchodování s krvavými diamanty, které jsou přímo spojeny s podněcováním ozbrojeného konfliktu nebo s povstaleckými skupinami ohrožujícími legitimní vládu. V druhé preambuli zakládajícího textu KP je však uvedeno, že ohrožování míru, bezpečnosti a systematické porušování lidských práv spojené s prodejem diamantů se neslučuje s principy KP. Tento bod se přímo vztahuje k Zimbabwe – v zemi se aktuálně neodehrává žádný konflikt a nelze ji označit za konfliktní, přesto jsou tamější diamanty potřísněné krví (hrubé porušování lidských práv, nucená práce, bití, zabíjení, týrání...) a měly by být označovány jako „krvavé diamanty“.⁷⁸

⁷⁶ Time to Rethink the Kimberly Process: The Zimbabwe Case. *Global Policy Forum* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberly-process/49573-time-to-rethink-the-kimberly-process-the-zimbabwe-case.html>

⁷⁷ Kimberley Process Lets Zimbabwe off the Hook (Again). *Global Policy Forum* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberly-process/50963-kimberly-process-lets-zimbabwe-off-the-hook-again-.html?itemid=id#1383>

⁷⁸ *Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History* [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. s. 9–10. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf

4. Kritika Kimberleyského procesu

V roce 2003 byla mezinárodní nevládní organizace PAC spolu s Global Witness nominována na Nobelovu cenu míru za jejich dlouhodobou práci v oblasti krvavých diamantů. I přestože tuto prestižní cenu nevyhráli, jejich nominace byla velkým oceněním jejich záslužných aktivit, které z velké části přispěly a podnítily vznik KP. Počáteční nadšení mezinárodních nevládních organizací ze vzniku KP však brzy opadlo.⁷⁹

Od zavedení KP uběhlo více jak deset let a oficiální statistiky dnes uvádějí, že krvavé diamanty představují méně než 1 % diamantů na světových trzích.⁸⁰ Podle mezinárodních nevládních organizací je však skutečnost jiná a jejich výskyt je na světových trzích výrazně vyšší - KP dle jejich názoru selhává v mnoha směrech. Jeden z nejvíce kritizovaných nedostatků KP je neschopnost zabránit pašování krvavých diamantů na světové trhy. Jako další závažný problém jsou vnímány i nedostatečné kontrolní mechanismy jednotlivých vlád členských zemí KP, kvůli kterým získávají certifikaci KP i diamanty, o kterých vlády netuší, odkud skutečně pocházejí. „*Vláda v Demokratické republice Kongo nemá nejmenší tušení, odkud pochází 40 % diamantů,*“ podotýká Ian Smillie, zakladatel mezinárodní nevládní organizace PAC. Pašování diamantů je podle mezinárodních nevládních organizací na denním pořádku, avšak kvůli nevyhovujícím kontrolním mechanismům KP tomu není možné zcela zabránit. Selhávání KP má za následek růst nelegálního trhu s pašovanými diamanty, který snižuje transparentnost celého systému a přispívá k trestné činnosti (praní špinavých peněz, daňové úniky...). KP je často kritizován i za jeho nečinnost v oblasti etických problémů (bití, zabíjení, týrání a vykořisťování pracovníků v diamantových polích), které jsou taktéž zásadním a stále velmi aktuálním problémem v oblasti diamantového průmyslu. Někteří kritici se dokonce domnívají, že vydáváním certifikace neeticky těženým diamantům KP v podstatě podporuje porušování lidských práv.⁸¹

Mezinárodní nevládní organizace na neefektivitu a nedostatečně propracované mechanismy KP (neefektivní monitoring diamantů proudících na světové trhy, nedostatečná kontrola dodržování minimálních požadavků u jednotlivých zemí, pašování diamantů...) začaly poukazovat krátce po jeho zavedení publikováním nezávislých reportů, které nepřímo vyvíjely tlak na změny v KP. V roce 2005 vydala mezinárodní nevládní organizace PAC

⁷⁹ PAC's Work. *Partnership Africa Canada* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.pacweb.org/en/about-us/pac-work>

⁸⁰ Conflict Diamonds. *Diamondfacts.org* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=134&lang=en

⁸¹ Efforts to Control: The Kimberley Process. *Brilliant Earth* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.brilliantearth.com/kimberley-process/>

report zaměřený na Brazílii (signatářský stát KP), kde docházelo k velkému množství nelegálních aktivit spojených s těžbou diamantů. PAC ve zprávě kritizuje KP za jeho nedostatečně propracovaný systém, který nedokázal podobným situacím nejen předejít, ale ani je odhalit.⁸² Další reporty týkající se krvavých diamantů v Brazílii kritizovaly KP za jeho nečinnost v souvislosti s nelegálními praktikami, které byly spojené s padělanými certifikáty KP⁸³ a s pašováním diamantů mezi Venezuelou, Guyanou a Brazílií, ke kterému docházelo, aniž by KP cokoliv zaznamenal.⁸⁴ V návaznosti na tyto zprávy byl publikován další report týkající se pašování diamantů z Venezuely do jiných zemí, aniž by tomu byl KP schopen jakkoliv zabránit.⁸⁵ Tento poslední report přiměl Venezuelu v roce 2008 „dobrovolně“ vystoupit z KP (dnes je opět členem KP). Ve výše zmíněných případech se projevila nepružnost KP a jeho nedostatečné kontrolní mechanismy, které nebyly schopny odhalit porušování základních principů a požadavků Kimberleyského systému certifikace, které jsou kladeny na všechny členy KP.⁸⁶ V roce 2006 vydala mezinárodní nevládní organizace Global Witness report zabývající se otázkou, zda KP skutečně funguje a plní svůj účel, za kterým byl vytvořen. V závěru zprávy shledává, že KP sice snížil objem prodeje konfliktních diamantů na světových trzích, nicméně i tři roky po jeho přijetí není KP schopen zabránit pašování diamantů mezi jednotlivými zeměmi. Ve zprávě Global Witness uvádí, že nelegální obchod s diamanty tvoří 15 – 20 % všech diamantů na světových trzích. V dokumentu je uvedena řada doporučení (např. zavedení účinného systému, který by kontroloval a monitoroval obchod s diamanty na vládní úrovni u jednotlivých členských států KP nebo zavedení pravidelného zveřejňování statistik týkajících se prodeje diamantů v jednotlivých členských zemích KP), kterými by se KP měl řídit, aby byl systém skutečně

⁸² EDITOR, Shawn Gerald Blore. *The failure of good intentions fraud, theft and murder in the Brazilian diamond industry* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2005[cit. 2014-04-19]. s. 1. ISBN 18-948-8874-X. Dostupné

z: http://www.ddiglobal.org/login/Upload/brazil%20report%20_final_electronic%20version.pdf

⁸³ BLORE, Editor Shawn Gerald. *Fugitives and phantoms the diamond exporters of Brazil* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006[cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8894-4. s.1. Dostupné z: <http://www.ddiglobal.org/login/Upload/fugitives%20and%20phantoms-web-final.pdf>

⁸⁴ *Triple jeopardy triplicate forms and triple borders: controlling diamond exports from Guyana* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006[cit. 2014-04-19]. s. 1–3. ISBN 18-948-8896-0. Dostupné z: <http://dspace.cigilibrary.org/jspui/bitstream/123456789/26088/1/Triple%20Jeopardy%20-%20Triplicate%20Forms%20and%20Triple%20Borders%20-%20Controlling%20Diamond%20Exports%20from%20Guyana.pdf?1>

⁸⁵ *The lost world diamond mining and smuggling in Venezuela* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006[cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8899-5. Dostupné z: http://www.ddiglobal.org/login/Upload/16_thelostworld_nov2006.pdf

⁸⁶ Venezuela. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/venezuela>

funkční a efektivní.⁸⁷ V roce 2007 PAC začala poukazovat na skutečnost, že se s krvavými diamanty obchoduje i po přijetí Kimberleyského systému certifikace a že se na mezinárodní trh stále dostávají konfliktní diamanty z Pobřeží slonoviny přes území Ghany.⁸⁸ O rok později publikovala nevládní organizace Global Witness společně s PAC report zabývající se nezákonným obchodem s diamanty, který je podle nich jednou z vůbec největších slabin KP. V reportu je KP kritizován i za pomalé/žádné reakce na jednotlivá upozornění poukazující na porušování principů Kimberleyského systému certifikace jednotlivými členskými zeměmi. Kritika KP stále více sílila a mezinárodní nevládní organizace začaly požadovat, aby vlády členských zemí KP získaly větší kontrolu nad diamantovým sektorem, navázali aktivnější vzájemnou spolupráci a zlepšili monitorovací procesy u obchodu s diamanty.⁸⁹

Kritika KP v průběhu dalších let neutichala, právě naopak. V roce 2010 vydala PAC zprávu, která měla sloužit jako podklad pro reformu KP. Zpráva obsahuje následujících osm bodů, které by podle jejího autora Iana Smillieho měly být implementovány do KP:

1. Jednotlivá rozhodnutí by měla být přijímána na základě konsenzu
2. Zavedení nezávislého pravidelného monitoringu, který by zahrnoval sankce v případě dlouhodobého porušování principů KP
3. Vytvoření stálého sekretariátu, který by zajišťoval monitorovací systém
4. Vytvoření fondu za účelem poskytování finanční podpory členům KP
5. Zavedení nezávislé kontroly systému záruk, které zajišťuje WDC
6. Zahrnutí podniků brousících a čistících diamanty do KP
7. Zvýšení transparentnosti – vydávání souhrnných výročních zpráv volně přístupných široké veřejnosti
8. Dohlížení na dodržování lidských práv v rámci minimálních standardů Kimberleyského systému certifikace⁹⁰

KP je nadále považován za neefektivní a pro mnohé jeho původní nadšence je velkým zklamáním. Sám Ian Smillie, který se významně podílel na založení KP, se rozhodl v roce 2009 opustit toto mezinárodní fórum států. Smillie byl z KP zklamán a přiznal, že přes

⁸⁷ *The Kimberley Process at Risk* [online]. 2006[cit. 2014-04-19]. Dostupné z:http://www.globalwitness.org/sites/default/files/import/the_kimberley_process_at_risk.pdf

⁸⁸ Blood Diamonds are still a reality. *Amnesty International* [online]. 2007 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z:<http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/feature-stories/blood-diamonds-are-still-reality-20070123>

⁸⁹ *Loupe Holes: Illicit Diamonds in the Kimberley Process* [online]. 2008[cit. 2014-04-19]. Dostupné z:http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/loupe_holes.pdf

⁹⁰ *Paddles for Kimberley* [online]. 2010[cit. 2014-04-19]. Dostupné z:http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/Paddles_for_Kimberley-June_2010.pdf

všechnu snahu a naději, které do tohoto fóra vkládal, se nestal KP efektivním nástrojem, který by zabránil pašování a prodeji krvavých diamantů. Před tím, než opustil KP, řekl: „*Kimberlejský proces čelil v posledních letech mnoha výzvám a nedokázal si s většinou z nich rychle a efektivně poradit: pašování a daňové úniky v Brazílii, problémy ještě většího významu v Pobřeží slonoviny, Ghaně, Guyaně, Venezuele, Zimbabwe a nyní v Guineji a Libanonu...v případě Venezuely jsme přehlížely pašování diamantů – činnost, které jsme se snažili založením Kimberlejského procesu zabránit.*“⁹¹

Mezinárodní nevládní organizace uznávají, že se zavedením KP se ztížily podmínky pro povstalecké skupiny, které z prodeje diamantů financovaly konflikty zejména v afrických zemích, zároveň však dodávají, že existují závažné nedostatky v systému, které snižují jeho účinnost a umožňují pokračování obchodu s diamanty. KP během své existence podle mezinárodních nevládních organizací výrazným způsobem pomohl zvýšit oficiální příjmy z diamantů státům, ve kterých byly diamanty zneužívány povstaleckými skupinami k financování konfliktů a stal se průkopníkem v tripartitním vyjednávání, nicméně opakovaně selhal v hledání efektivního řešení v případě Zimbabwe, Pobřeží slonoviny i Venezuely. Kvůli celkové neefektivitě KP, diamanty nadále financují konflikty v některých zemích a jsou stále spojeny s hrubým porušováním lidských práv.⁹²

4.1 Zimbabwe a efektivita Kimberlejského procesu

KP byl kritizován v souvislosti se situací v Zimbabwe zejména v roce 2008, kdy došlo k masakru v diamantových dolech v Marange. Největší kritiku však sklidil v roce 2011, kdy bylo Zimbabwe obnoveno právo vyvážet diamanty z dolů Marange, i přestože mezinárodní nevládní organizace upozorňovaly na nepřestávající porušování lidských práv v diamantových dolech. Kritika KP neutichala ani v době, kdy se oficiálně diamanty ze Zimbabwe vyvážet nesměly, jelikož kvůli nedostatečným kontrolním mechanismům KP docházelo k jejich pašování do Číny, Indie a Jihoafrické republiky, kde splynuly s certifikovanými diamanty.⁹³ Neschopnost učinit přítrž situaci v diamantových dolech v Zimbabwe, příliš benevolentní přístup k zemi (obnovení práva vyvážet diamanty ze země i přes hrubé porušování lidských

⁹¹ Ian Smillie quits Kimberley Process. *AfricaFiles* [online]. 2009 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.africafiles.org/article.asp?ID=21072>

⁹² The Kimberley Process. *Global Witness* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/kimberley-process>

⁹³ Marange diamonds lose global shine. *New Zimbabwe* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.newzimbabwe.com/business-14333-Marange+diamonds+lose+global+shine/business.aspx>

práv v diamantových dolech) a celková neefektivnost KP způsobila, že se mezinárodní nevládní organizace Global Witness rozhodla vystoupit z KP. Důvodů jejich odchodu však bylo více. V tiskové zprávě vydané v listopadu 2011 organizace uvádí, že příčinou jejich odchodu jsou mimo jiné i chybějící nezávislé kontroly systému záruk a s tím související nejistota, odkud skutečně pochází diamanty, které se spotřebitelé rozhodnou zakoupit. Global Witness zdůrazňuje, že KP měl na jeho začátku čisté úmysly, ale bohužel se je nepodařilo realizovat. Ve zprávě je uvedeno, že „*Tento systém začal s tolika dobrými úmysly, udělal hodně užitečného, ale nepodařilo se mu uskutečnit hlavní cíle. Ukázalo se, že tyto dobrovolné projekty (myšleno Kimberleýský proces) v dnešním multipolárním světě plném společností a zemí usilujících o nerostné suroviny, není možný zabránit prvotnímu záměru Kimberleýského procesu.*“⁹⁴ Global Witness nadále kritizuje porušování lidských práv v diamantových dolech Marange, které podle organizace trvá od roku 2008, kdy byl v diamantových dolech v oblasti Chiadzwa spáchán masakr, při kterém zemřelo více než 200 horníků.⁹⁵

V listopadu roku 2013 se delegáti z 81 členských zemí setkali na jednání v Johannesburgu, aby projednali rozšíření definice krvavých diamantů, která by opravňovala KP nazývat krvavými diamanty (a přijímat opatření proti nim) i drahé kameny, které jsou těženy za systematického porušování lidských práv. Doposud byly krvavé diamanty definovány KP jako diamanty, které jsou zneužívány povstaleckými skupinami k financování konfliktů v jednotlivých zemích. Návrh na rozšíření této definice však nakonec nebyl schválen, přičemž mnohé instituce i mezinárodní nevládní organizace toto rozhodnutí považovaly za více než nešťastné.⁹⁶

Nejenže KP nepřehodnotil svůj postoj k Zimbabwe a k diamantům z Marange, ale i Evropská unie zmírnila sankce vůči Zimbabwe (sankce vůči Mugabemu a jeho manželce však zrušeny nebyly).⁹⁷ Podle mezinárodní nevládní organizace Global Witness jsou diamanty v Marange hledány za systematického porušování lidských práv a financují represe páchané prezidentem Mugabem a jeho vládou. Zmírněním těchto sankcí a vstřícným přístupem

⁹⁴ Why we are leaving the Kimberley Process - A message from Global Witness Founding Director Charmian Gooch. *Global Witness* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/library/why-we-are-leaving-kimberley-process-message-global-witness-founding-director-charmian-gooch>

⁹⁵ Zimbabwe. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/zimbabwe>

⁹⁶ Kimberley Process meeting fails to redefine 'blood diamonds'. *DW* [online]. 2013 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.dw.de/kimberley-process-meeting-fails-to-redefine-blood-diamonds/a-17246854>

⁹⁷ The Zimbabwe Sanctions Never Worked. *Think Africa Press* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://thinkafricapress.com/zimbabwe/sanctions-against-final-act-total-failure>

k Zimbabwe ze strany KP spotřebitelé ztrácejí jistotu, že diamanty, které si zakoupí, nepochází právě z této oblasti (broušené diamanty z diamantových dolů Marange se stále častěji objevují na amerických a evropských trzích, kam se dostávají prostřednictvím globálních dodavatelských řetězců).⁹⁸ Po zrušení sankcí Evropskou unií, zvýšilo Zimbabwe v minulém roce objem těžby na 16,9 milionu karátů (v roce 2011 objem diamantů v Marange činil pouze 8 milionů karátů). Diamanty se v Zimbabwe stávají stále důležitějším příjmem státní kasy, což dokazují i dvě aukce konané v prosinci roku 2013 a únoru roku 2014 v Antverpách, na kterých bylo prodáno 1,3 milionu karátů diamantů za 80,5 milionů dolarů. Zrušení sankcí Evropskou unií a příliš vstřícný přístup KP k Zimbabwe je kritizován i mezinárodní nevládní organizací PAC, která obviňuje vládnoucí politickou stranu ZANU-PF ze zpronevěry až dvou miliard amerických dolarů z diamantových nalezišť.⁹⁹ V roce 2012 Global Witness publikovala report *Diamonds: a Good Deal for Zimbabwe?*, kde mimo jiné odhaluje financování prezidentských voleb z prodeje diamantů v Marange. Nedostatek transparentnosti u příjmů z diamantových dolů v Marange a jejich rozdělování mezi Mugabeho rodinu, jeho příznivce a členy politické strany ZANU-PF jsou další témata, kterým by se KP podle Global Witness měl více zabývat.¹⁰⁰

Podle Annie Dunnebacke, zástupkyně za Global Witness, se na situaci v Zimbabwe nejlépe prokázaly slabiny KP a jeho neefektivnost. V jednom z rozhovorů se nechala slyšet: „*Zimbabwe je jedním z nejvýraznějších případů (co se týče porušování lidských práv), se kterým se KP během své existence musel potýkat – a nebyl schopen se s ním vypořádat.*“¹⁰¹

⁹⁸ Zimbabwe. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/zimbabwe>

⁹⁹ Zimbabwe prodává diamanty na antverpské burze, pomáhá mu zrušení sankcí. *E15.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/burzy-a-trhy/komodity/zimbabwe-prodava-diamanty-na-antverpske-burze-pomaha-mu-zruseni-sankci-1070178>

¹⁰⁰ *Diamonds: A Good Deal for Zimbabwe?* [online]. 2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/A%20GOOD%20DEAL%20FOR%20ZIMBABWE_0.pdf

¹⁰¹ Global Witness quits Kimberley Process as Zimbabwe 'blood diamonds' exported. *Ecologist* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.theecologist.org/News/news_analysis/1158609/global_witness_quits_kimberley_process_as_zimbabwe_blood_diamonds_exported.html

Závěr

Mezinárodní nevládní organizace byly jedním z hlavních impulsů, které vedly ke změně vnímání problematiky krvavých diamantů nejen samotnými státy, ale i diamantovým průmyslem a sehrály tak významnou roli ve vzniku Kimberleyského procesu. Kampaň proti krvavým diamantům, kterou v roce 1998 mezinárodní nevládní organizace započaly v souvislosti s krvavými diamanty v Angole, značně přispěla ke zvýšení povědomí o této problematice mezi širokou veřejností a vedla ke vnímání krvavých diamantů jako globálního problému. Mezinárodní nevládní organizace v rámci kampaně proti krvavým diamantům publikovaly rozličné reporty, studie a analýzy, kterými nepřímo vyvíjely tlak na jednotlivé státy i diamantový průmysl, které do té doby obchod s krvavými diamanty přehlížely. Obava, že by tato kampaň mohla přerůst ve spotřebitelský bojkot, zřejmě přiměla státy i diamantový průmysl zahájit oficiální vyjednání, na která byly přizvány i mezinárodní nevládní organizace. Účast mezinárodních nevládních organizací na přípravě Kimberleyského procesu je dodnes považována za velký úspěch. Jejich aktivní participace dodala celému projektu legitimitu a důvěryhodnost. Mezinárodní nevládní organizace zde navíc získaly možnost prokázat, že skutečně disponují odbornými znalostmi týkajícími se problematiky krvavých diamantů a jejich účast na tomto projektu je více než přínosná. O tom, že jejich účast byla považována za přínosnou, svědčí i fakt, že státy i diamantový průmysl s nimi byly ochotny vést jednání a považovaly je za rovnocenné partnery i přes jejich neoficiální status. Právě jejich neoficiální status se však dá považovat i za jistou nevýhodu, jelikož v průběhu vyjednání neměly mezinárodní nevládní organizace žádné politické nebo ekonomické „páky“ a musely se spoléhat na ostatní aktéry tripartitního vyjednávání s oficiálním statutem. Naopak za jejich velkou výhodu se dá považovat nestrannost, která jim umožňovala v průběhu vyjednávání vedoucích k přijetí Kimberleyského procesu podávat objektivní informace o situaci krvavých diamantů v jednotlivých zemích.

Vznik Kimberleyského procesu, který byl vytvořen za účelem regulace obchodu s krvavými diamanty, byl považován mnohými experty i mezinárodními nevládními organizacemi za průlomový okamžik. Počáteční nadšení z jeho vzniku však záhy opadlo. Se zavedením Kimberleyského procesu se sice ztížily podmínky pro povstalecké skupiny, které z prodeje diamantů financovaly konflikty, i přesto však nadále existují závažné nedostatky v systému, které snižují jeho účinnost a umožňují obchod s krvavými diamanty.

Kimberleyský proces pomohl zvýšit oficiální příjmy z diamantů státům, ve kterých byly diamanty zneužívány povstaleckými skupinami, nicméně opakovaně selhal v hledání

efektivního řešení v případě Zimbabwe, Pobřeží slonoviny, Venezuely a dalších států. Mezi nedostatky Kimberleyského procesu patří zejména neschopnost zabránit pašování krvavých diamantů na světové trhy a nedostatečné kontrolní mechanismy jednotlivých vlád členských zemí Kimberleyského procesu, kvůli kterým získávají certifikaci i diamanty, o kterých vlády netuší, odkud skutečně pocházejí. Kvůli selhávání Kimberleyského procesu roste i nelegální obchod s pašovanými diamanty, který snižuje transparentnost celého systému a přispívá k trestné činnosti na globální úrovni.

V souvislosti s diamanty v Zimbabwe je Kimberleyský proces kritizován především za jeho nečinnost v oblasti etických problémů a porušování lidských práv v diamantových polích v Marange. Systematické porušování lidských práv spojené s prodejem diamantů se sice neslučuje s principy Kimberleyského procesu, přesto není jejich porušování zahrnuto v oficiální definici krvavých diamantů – to je podle mnoha odborníků (a já tento názor také zastávám) zásadní problém, na který by se měl Kimberleyský proces začít soustředit.

Dle mého názoru byl Kimberleyský proces založen s velmi dobrými úmysly a jeho existence významným způsobem přispěla k regulaci obchodu s krvavými diamanty, nicméně kvůli výše zmíněným nedostatkům se mu nedaří efektivně plnit všechny cíle, které si na počátku jeho vzniku vytyčil. Pevně však věřím, že v budoucnosti Kimberleyský proces přijme reformy, které zefektivní celkový systém a dokáže zajistit prodej nekonfliktních diamantů na světových trzích.

Seznam použité literatury

Internetové zdroje:

Background. *Diamondfacts.org* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: http://diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=129&Itemid=167&lang=en

Blood Diamonds are still a reality. *Amnesty International* [online]. 2007 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/feature-stories/blood-diamonds-are-still-reality-20070123>

Campaigners call for urgent action on Zimbabwe blood diamonds and wider reform of the Kimberley Process to prevent abuse. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/library/campaigners-call-urgent-action-zimbabwe-blood-diamonds-and-wider-reform-kimberley-process>

Conflict Diamonds. *Diamondfacts.org* [online]. 2014 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=134&lang=en

Conflict Diamonds and the Kimberley Process Fact Sheet. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: [http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Co nflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Co nflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)

Conflict Diamonds: Did Someone Died for That Diamond . *Amnesty International*. [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.amnestyusa.org/our-work/issues/business-and-human-rights/oil-gas-and-mining-industries/conflict-diamonds>

Crisis in Zimbabwe. *International Coalition for the responsibility to protect* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.responsibilitytoprotect.org/index.php/crises/crisis-in-zimbabwe>

Diamond Abuses Need for Reform. *Human Rights Watch* [online]. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/news/2012/06/04/zimbabwe-diamond-abuses-show-need-reforms>

Efforts to Control: The Kimberley Process. *Brilliant Earth* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.brilliantearth.com/kimberley-process/>

Global Witness quits Kimberley Process as Zimbabwe 'blood diamonds' exported. *Ecologist* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.theecologist.org/News/news_analysis/1158609/global_witness_quits_kimberley_process_as_zimbabwe_blood_diamonds_exported.html

Ian Smillie quits Kimberley Process. *AfricaFiles* [online]. 2009 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.africafiles.org/article.asp?ID=21072>

KP Basics. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.kimberleyprocess.com/en/about/>

KP Candidates. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

KP Participants and Observers. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

Kimberlejský proces. In: *Celní správa ČR* [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>

The Kimberley Process. *Global Witness* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/kimberley-process>

Kimberley Process Lets Zimbabwe off the Hook (Again). *Global Policy Forum* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberley-process/50963-kimberley-process-lets-zimbabwe-off-the-hook-again-.html?itemid=id#1383>

Kimberley Process meeting fails to redefine 'blood diamonds'. *DW* [online]. 2013 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.dw.de/kimberley-process-meeting-fails-to-redefine-blood-diamonds/a-17246854>

Letter to African Union Chairman Jean Ping to Address Key Concerns During the African Union Summit. *Human Rights Watch* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/news/2009/01/22/letter-african-union-chairman-he-jean-ping-address-key-concerns-during-african-union>

Marange diamonds lose global shine. *New Zimbabwe* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.newzimbabwe.com/business-14333-Marange+diamonds+lose+global+shine/business.aspx>

Mission Statement. *World Diamond Council* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://www.worlddiamondcouncil.com/>

Mugabe won, Britain lost. *Free and Fair Zimbabwe Election* [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.zimbabweelection.com/2013/10/09/mugabe-won-britain-lost/>

PAC's Work. *Partnership Africa Canada* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.pacweb.org/en/about-us/pac-work>

Time to Rethink the Kimberley Process: The Zimbabwe Case. *Global Policy Forum* [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberley-process/49573-time-to-rethink-the-kimberly-process-the-zimbabwe-case.html>

Timeline of the Kimberley Process. In: *Diamond Facts* [online]. [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://www.diamondfacts.org/pdfs/conflict/Kimberley_Process_Timeline.pdf

The Kimberley Process at Risk [online]. 2006 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/import/the_kimberley_process_at_risk.pdf

The Zimbabwe Sanctions Never WorkedThe Zimbabwe Sanctions Never Worked. *Think Africa Press* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://thinkafricapress.com/zimbabwe/sanctions-against-final-act-total-failure>

The \$100m loan that allegedly helped Mugabe steal 2008 elections. *The Zimbabwe Situation* [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.zimbabwesituation.com/news/loan-mugabe-steal-2008-elections/>

Venezuela. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/venezuela>

Why we are leaving the Kimberley Process - A message from Global Witness Founding Director Charmian Gooch. *Global Witness* [online]. 2011 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/library/why-we-are-leaving-kimberley-process-message-global-witness-founding-director-charmian-gooch>

Zimbabwe. *Beyond violence* [online]. [cit. 2014-03-16]. Dostupné z: <http://www.beyondviolence.org/conflicts.php?id=32>

Zimbabwe. *Global Witness* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/zimbabwe>

Zimbabwe: conflict history. *NCADC* [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://ncadc.org.uk/coi/2010/02/15/zimbabwe-conflict-history/>

Zimbabwe in Brief. *Zimbabwe Government Online* [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.zim.gov.zw/index.php/zimbabwe-in-brief/about-zimbabwe>

Zimbabwe prodává diamanty na antverpské burze, pomáhá mu zrušení sankcí prodává diamanty na antverpské burze, pomáhá mu zrušení sankcí. *E15.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/burzy-a-trhy/komodity/zimbabwe-prodava-diamanty-na-antverpske-burze-pomaha-mu-zruseni-sankci-1070178>

Odborné články:

Blood Diamonds: International Policy Options for Conflict Resolution. *Indian Growth and Development Review* [online]. 2010, č. 1 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/233250743/abstract?accountid=17203>

NGO's, Conflict and Peace Building in Nigeria. 2013, roč. 3. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.4236/ojpp.2013.31A034>

STREETEN, Paul. Nongovernmental Organizations and Development. In: *Annals of the American Academy of Political and Social Science* [online]. vyd., 1997 [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1049574>

Knížní zdroje:

BERCOVITCH, Jacob a Richard JACKSON. *Conflict resolution in the twenty-first century: principles, methods, and approaches*. Ann Arbor: University of Michigan Press, c2009. ISBN 0472050621.

BIERI, Franziska. *From blood diamonds to the Kimberley Process: how NGOs cleaned up the global diamond industry*. Burlington, VT: Ashgate, 2010. ISBN From Blood Diamonds to the Kimberley Process.

CABADOVÁ WAISOVÁ, Šárka. *Mezinárodní organizace a režimy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-109-0.

Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního soudního dvora. Praha: Informační centrum OSN, 1998. ISBN 80-238-5263-9.

WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-390-0.

WALLENSTEEN, Peter. *Understanding conflict resolution: war, peace and the global system*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2007. ISBN 9781412928595.

Reporty:

A rough trade: the role of companies and governments in the Angolan conflict. London: Global Witness [online]. 1998 [cit. 2013-12-28]. ISBN 09-527-5935-7. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/A_Rough_Trade.pdf

BLORE, Editor Shawn Gerald. *Fugitives and phantoms the diamond exporters of Brazil* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006 [cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8894-4. Dostupné z: <http://www.ddiglobal.org/login/Upload/fugitives%20and%20phantoms-web-final.pdf>

Diamonds: A Good Deal for Zimbabwe? [online]. 2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/library/A%20GOOD%20DEAL%20FOR%20ZIMBABWE_0.pdf

Diamonds in the rough: human rights abuses in the Marange diamond fields of Zimbabwe [online]. New York: Human Rights Watch, c2009 [cit. 2014-03-23]. ISBN 9781564325051. Dostupné z: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/zimbabwe0609web.pdf>

EDITOR, Shawn Gerald Blore. *The failure of good intentions fraud, theft and murder in the Brazilian diamond industry* [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2005 [cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8874-X. Dostupné z: http://www.ddiglobal.org/login/Upload/brazil%20report%20_final_electronic%20version.pdf

IAN SMILLIE, Lansana Gberie. *The Heart of the Matter: Sierra Leone, diamonds*. Ottawa: Partnership Africa Canada [online]. 2000 [cit. 2013-12-28]. ISBN 0968627056. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/heart_of_the_matter-full-2000-01-eng.pdf

International Campaign Fatal Transactions. Medico International [online]. 2009 [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.medico.de/en/themes/campaigns/documents/international-campaign-fatal-transactions/1133/>

Loupe Holes: Illicit Diamonds in the Kimberley Process [online]. 2008 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.globalwitness.org/sites/default/files/pdfs/loupe_holes.pdf

MAVHINGA, Dewa a Rona PELIGAL. *Deliberate chaos: ongoing human rights abuses in the Marange diamond fields in Zimbabwe* [online]. New York, NY: Human Rights Watch, c2010 [cit. 2013-12-28]. ISBN 9781564326454. Dostupné z: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/zimbabwe0610webwcover_0.pdf

Paddles for Kimberley [online]. 2010 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/Paddles_for_Kimberley-June_2010.pdf

Report of the Panel of Experts on Violations of Security Council Sanctions against UNITA [online]. In: *United Nations: Security Council* [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: http://www.un.org/news/dh/latest/angolareport_eng.htm

The lost world diamond mining and smuggling in Venezuela [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006 [cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8899-5. Dostupné z: http://www.ddiglobal.org/login/Upload/16_thelostworld_nov2006.pdf

Triple jeopardy triplicate forms and triple borders: controlling diamond exports from Guyana [online]. Ottawa, Ont: Partnership Africa Canada, 2006 [cit. 2014-04-19]. ISBN 18-948-8896-0. Dostupné z: <http://dspace.cigilibrary.org/jspui/bitstream/123456789/26088/1/Triple%20Jeopardy%20-%20Triplicate%20Forms%20and%20Triple%20Borders%20-%20Controlling%20Diamond%20Exports%20from%20Guyana.pdf?1>

Zimbabwe, Diamonds and the Wrong Side of History [online]. Ottawa: Partnership Africa Canada, 2009 [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/18_Zimbabwe-Diamonds_March09-Eng.pdf